

OBSAH

Úvodník Úvodní slovo	3
Rozhovor Václav Vaněk, trvalý jáhen Vratislavice nad Nisou	4
Představujeme farnost Újezd pod Troskami	7
Duchovní slovo Štěpán Smolen: Sedm jáhnových ano	10
Církevní stavby v diecézi S Radkem Rejškem za zvony kostelů litoměřické diecéze	11
Osobnost Martin Barus: Svatá Zdislava život a cesta ke svatořečení	12
Návštěva Křižanova, rodiště sv. Zdislavy	14
Zprávy Muzeum kard. Trochty ve Francově Lhotě	16
Napsali jste Příspěvky čtenářů	18
Charita Domov na Dómském pahorku	20
Pozvánky Pozvánky Z diářů biskupa a generálního vikáře	22 22
Fotogalerie Slavnost k otevření muzea kard. Trochty ve Francově Lhotě	23

Fotografie na titulní straně časopisu:
Socha sv. Zdislavy z průčelí kostela sv. Vavřince a sv. Zdislavy v Jablonném v Podještědí

Fotografie bez uvedení autora
Jana Michálková
a Miroslav Zelenka

ZDISLAVA

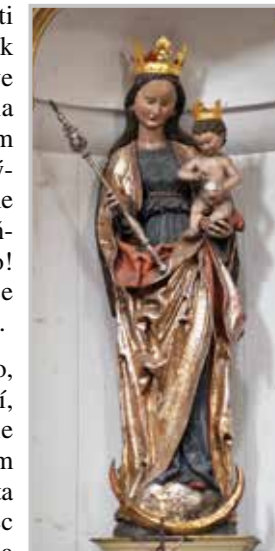
časopis litoměřické diecéze
květen/červen 2015 • 20. ročník • 3. číslo • 20 Kč

Všechno, co Vám řekne, učíte

První knihy Starého zákona se hebrejsky označují jako Tóra, což běžně překládáme jako zákon. Ale není to zákon v tom smyslu, v jakém to slovo často používáme, ve smyslu zákazu nebo příkazu. Základem slova Tóra je sloveso „jara“, které má význam odlišný, znamená „ukazovat“. Naznačuje cestu, ukazuje směr. Ve vlastním významu tedy v Tóře nejde na prvním místě o předpisy právní nebo morální, ale je to směr. Způsob jakým měl zbožný Izraelita žít, „neboť cestu spravedlivých Jahve zná, ale cesta bezbožníků se vniiveč obrací.“ (Ž 1,6).

Na začátku Ježíšova veřejného působení stojí žena, Ježíšova matka, nová Eva a opravdová dcera Izraelského národa, kterou archanděl nazývá „milostiplná“. (srov. Lk 1,28) Ona také ukazuje směr. Směr jakým jít za Kristem. Evangelista Jan nám předkládá příběh, který známe jako svatbu v Káně (srov. J 2,1-12). U prvního veřejného zázraku našeho Pána stojí Maria. Vybízí Ježíše: „Nemají víno“ (J 2,3). Jako by mu řkala, co má dělat. Ale ona vybízí nejen svého, ale i Božího syna! A proto může říci služebníkům: „Všechno, co vám řekne, učíte“ (J 2,5). Maria ví, kým je její syn. Neznala sice dogmatické výpovědi prvních koncilů o Boží trojedinosti a Ježíši Kristu, ale tato tajemství prožívala, a jak dosvědčuje evangelista Lukáš, „chovala věrně ve svém srdci.“ (srov. Lk 2,51) Výzvu, kterou Maria říká služebníkům, říká i nám: „Všechno, co Vám řekne, učíte.“ A v plné vážnosti nelze takovou výzvu říci o nikom jiném než o Bohu. A tak můžeme parafrázovat: „Všechno, co Vám Bůh řekne, učíte.“ Ale vždyť Ježíš je Bůh! Vtělené Boží Slovo! Jeden z Trojice! A stejnými slovy může dokonce každý křesťan, spolu s Marií, povzbuzovat ostatní.

Ilustrační foto:
Madona na půlměsíci z oltáře P. Marie v bazilice sv. Vavřince a sv. Zdislavy v Jablonném v Podještědí.

Maria nám neříká ani dnes nic jiného nebo nového, nijak nedoplňuje ani nemění výpovědi Zjevení, které se uzavřelo smrtí posledního apoštola, ale opakovaně nás vybízí k následování Krista a v tom je její velikost. A pravá mariánská zbožnost a úcta je taková, jaká je Maria sama. Jí jde vždy o věc jejího syna, syna Božího i celé Trojice. Maria nestrhává pozornost na sebe, nejde o senzaci, ale o následování. A tak mimořádné skutky a zázraky, připisované právě přímluvě Panny Marie, ať již jsou vznešené, nebo jen zcela prosté, stejně jako její prosba o proměnění vína v Káně, nejsou cílem, ale prostředkem na cestě k obrácení a „spravedlnosti“ srdce. Ta slova prvního žalmu řečená úvodem platí stále, tedy i pro nás, „neboť cestu spravedlivých Jahve zná, ale cesta bezbožníků se vniiveč obrací“ a Maria je určitě tou, která nám správný směr naší cesty ukazuje.

Michael Koudelka, trvalý jáhen pro Turnov a Bozkov

V dalším čísle Zdislavy

- představíme **R.D. Josefa Faltejska**, farního vikáře v Liberci a administrátora in spiritualibus ve farnosti Dlouhý Most, který přijal kněžské svěcení před čtyřiceti lety
- navštívíme **farní obvod Dlouhý Most**
- ohlédneme se za letošní **Noci kostelů a hlavní poutí ke sv. Zdislavě**
- s **Oblastní charitou Česká Kamenice** zavítáme do Banátu
- přineseme **pozvánky, zprávy z diecéze**, a pokud nám napíšete, i příspěvky vás, našich čtenářů

„Co jste prokázali jednomu z nejmenších ... mých bratří, mně jste (to) prokázali.“ (Mat 25,40)

Říkejte mi Václave

Trvalý jáhen je vysvěcen k pomoci kněžím a ke službě ve společenství křesťanů. Samo slovo jáhen znamená sluha všech. V celé České republice je v současnosti 200 jáhnů. Jedním z nich je Václav Vaněk (1952), který letos slaví dvacet pět let od vysvěcení a o rok méně působí ve farnosti Vratislavice nad Nisou jako administrátor. Od začátku rozhovoru s Václavem bylo zřejmé, že o sobě mnoho mluvit nehodlá. S velkým západem hovořil o své službě a o stavbě kaple Vzkříšení. Když jsme ale hovořili s farníky, každý s úctou vypočítával, za co všechno vděčí Václavovi.

Nejdřív bych se zeptala, jak vás mám oslovovat?

Zvykl jsem si na nejrůznější oslovení. Když mi někdo řekne otče, odpovím ano, čtyř dětí. Tak mi říkejte Václave.

Co vás vedlo ke studiu kněžství?

V roce 1968 mě inspiroval kněz P. Jan Mikula, který přišel do naší farnosti. Studoval v Římě, byl velmi vzdělaný a pro víru byl i ve vězení. To mě dostalo a řekl jsem si, tak to já budu taky kněz.

A jak to bylo dál?

Jako osmnáctiletý jsem se přihlásil do semináře. Dokončil jsem tři roky, ale uvědomoval jsem si závažnost závazků. Proto jsem studia přerušil a pracoval jsem v nemocnici jako sanitář. Po roce jsem chtěl svá studia dokončit, a to dálkově, což tehdy nebylo možné. Kapitulní vikář proti tomu nic neměl, ale řekl mi, že si povolení musím vyřídit až na ministerstvu. Šel jsem tedy tam a úřednice se mě ptala, proč si chci „takovou školu“ dokončit. Odpověděl jsem jí, že když nedokončím studia, tři roky strávené v semináři se mně nezapočítají do důchodu. Ona se podivila, že jsem první mladý člověk, který myslí na důchod, a já jsem to povolení do týdne dostal.

Takže jste dostudoval a byl vy-

Základní kámen kaple Vzkříšení

svěcen na jáhna?

Ne. Dostudoval jsem, oženil jsem se a pracoval celkem 16 let v civilních zaměstnáních. V té době stát ani svěcení jáhnů nepovolil.

Když přišla sametová revoluce, ohlásil jsem se u pana biskupa Koukla a požádal jsem ho o jáhenské svěcení. Řekl mi, že se musí chvíli počkat, než budou ujasněny podmínky pro službu jáhnů. Vysvěcen jsem byl v létě 1990.

Máte na svěcení nějakou vzpomínku?

(Smích) Pěknou... Je to jiné, než kdybych byl knězem, měl jsem už manželku, tři děti. Byl jsem svěcen v našem kostele, byla to pěkná slavnost s farníky a přáteli.

Potom jste začal sloužit ve zdejší farnosti?

My jsme tu se ženou a dětmi žili. Když jsem začínal, chodilo zde do kostela asi třicet věřících. Věděl jsem, že budu vyučovat náboženství. Dal jsem do školy přihlášky, že na faře bude nauka o křesťanství, a přihlásilo se sto dětí.

Tolik dětí zvenčí? Je to vůbec možné?

Opravdu. Na první hodinu jich ovšem dorazilo asi osmdesát, příště zase o dvacet méně... Ale těch šedesát zůstalo. Po dvou letech si samy řekly o křest. Křtili jsme 45 dětí. Mnoho z dětí už praktickým životem z víry nepokračovalo. Jejich rodiče nabyli dojmu, že křtem dosáhli, čeho je

potřeba, a děti už jsem tak často neviděl. Ti, kteří zůstali, postupně přešli na střední školy a začali na faru vodit své spolužáky. Tak se vytvořila skupina, která je silným jádrem farnosti, mnozí z nich tu dnes už mají svoje děti.

Jak je to se křty dnes a jak dlouhou máte přípravu?

Dospělé křtíme vždy o Velikonočních, děti i jindy. Přípravou na křest dětí jsou čtyři setkání. Jak dorůstala mládež, někteří si našli ve společenství partnery, a tak jsme měli z jejich svateb velkou radost.

(Přešli jsme do kaple Vzkříšení a Václav nám začal vše vysvětlovat a ukazovat.)

Mohl byste nám povědět něco o této krásné kapli a o tom, proč jste se rozhodli ji postavit, přestože kousek odtud máte velký kostel?

Faru, která je dnes naše, využívalo za minulého režimu město. Měla být dokonce zbourána, aby zde mohlo být náměstí a přehledná křížovatka. K tomu našťásti nedošlo a faru jsme získali zpět, ale v havarijním stavu. Její rekonstrukci jsme dokončili v roce 1996. Na dvoře zůstaly stát chlévy a stodola také v havarijním stavu. Dověděli jsme se, že německá organizace Renovabis pomáhá nejen s opravami starých kostelů, ale že přispívá i na nové stavby. Ve farnosti jsme se domluvili, že postavíme pastorační středisko se sálem, dvěma byty a kaplí Vzkříšení. Od Renovabis jsme dostali příslibené čtyři miliony korun. Základní kámen

požehnal při své návštěvě Prahy v roce 1997 papež Jan Pavel II. V roce 1998 jsme stodoly zbourali a v roce 1999 postavili hrubou stavbu. S dokončením sálu nám pomohl Česko-německý fond budoucnosti. Mohli jsme pokračovat, sál byl dokončen a požehnan v roce 2000. Další pomoc nám poskytla Americká biskupská konference a zbytek peněz jsme získali z pronájmů vrácených budov. Chtěli jsme kapli dokončit v roce 2001, protože náš kostel Nejsvětější Trojice byl dokončen v roce 1701. To se nám podařilo a kaple Vzkříšení byla vysvěcena. V roce 2005 jsme dokončili plánované byty, které slouží potřebným. V roce 2009 jsme upravili a vydláždili dvůr. Po dlouhou dobu působila ve farnosti sestra Evelína Bernard z Německa ze Sekulárního institutu svatého Bonifáce z Detmoldu. Výborně pracovala s dětmi a mládeží a pomáhala se získáváním finanční pomoci z Německa. Na realizaci celé stavby měla významný podíl. Poděkování patří všem, kdo se modlili, pracovali a finančně přispěli k vybudování této stavby.

Interiér kaple Vzkříšení

Mohl byste nám říci něco o krásném oltářním obraze a o vitrážích?

Oltářní obraz vytvořil akademický malíř Petr Veselý z Brna. Dlouho jsem hledal někoho, kdo by ztvárnil Vzkříšení opravdu duchovně, ne jako kypějící barevné jaro. Pana Veselého práce velmi zaujala a přinesl mnoho návrhů, z nichž vykristalizoval právě tento obraz. Chtěli jsme, aby působil jako freska, takže nemá rám. Křížovou cestu v naší kapli nenajdete. Je tu však cesta Vzkříšeného. Na triptychu jsou vyobrazena jednotlivá setkání s Ježíšem po jeho Zmrtvýchvstání. Tady je například setkání Ježíše s Petrem. Petr ho přece zapřel a určitě se hodně styděl i bál.

Ale Ježíš se s ním setkává mezi čtyřma očima. Cesta vzkříšeného Krista pokračuje i na šesti vysokých obdélníkových vitrážích. Když skrze ně svítí slunce, zalijí barvami bílou kapli.

A co oltář, sedadla a kříž?

Oltář a sedadla, svatostánek, křtitelnice a ambon vytvořila paní Iva Ouhrabková. z Liberce. Díla zpracovala ze šamotu, který je rozrytý vertikálními liniemi. Procesní kříž odlil z bronzu sochař Pavel Hřebíček, který je i autorem svícnu pod paškál a zvonků.

Prostředí je tu velmi krásné, ale co kostel? Kdy se scházíte tam?

V kostele jsme od jara do podzimu. Někdo má raději kapli, někdo kostel – tak se dostane na všechny.

(Přešli jsme do nedalekého kostela a všimli jsme si pobožené hřbitovní zdi.)

Co se tu stalo?

Bomba dopadla na konci války právě sem, našťásti nezasáhla kostel. Hřbitov kolem kostela je zrušen. Uvnitř kostela jsou výrazné a zachovalé vitráže z roku 1901. A přesto, že většina obyvatelstva byla německé národnosti, najdeme zde dvě sochy typicky českých světců – svatého Václava a svatého Jana Nepomuckého. Na věži je umístěn velmi zajímavý mechanický stroj k věžním hodinám, který byl dlouhá léta nefunkční. Ujal se ho šikovný místní strojař Ing. Servinský. Zprovoznil jej a teď sem na věž denně dochází, aby stroj natáhl. Obdivuji jeho vytrvalost.

Jsou zde nějaké hroby místních kněží?

Tady kolem kostela, jak vidíte, dnes vede tramvajová trať, která spojuje Liberec s Jabloncem. Jediné, dost zničené náhrobní kameny jsou v kostelní zdi. Domnívám se, že u zdi presbytáře jsou hroby kněží. Během minulého režimu tu kupodivu vydržel kamenný kříž s Kristem, ale nakonec jej stejně někdo rozbil, zbylo tu jen torzo Kristova těla. Jednou bych rád sám vyrobil z hrubého dřeva pro něj kříž.

Jaké máte ve farnosti plány?

Mnoho se podařilo, ale mnoho se také nepodařilo. Třeba kdyby chodili do kostela všichni, které

jsme pokřtili, tak by nám kaple nestačila. A tak prosím Pána, abych toho už moc nepokazil.

Jak vidíte budoucnost církve?

Vzhledem k situaci v katolické církvi v naší zemi a diecézi si myslím, že laici budou muset převzít zodpovědnost nejen za majetek, ale i za pastorační aktivity ve svých společenstvích a farnostech. K tomu musí dostat prostor. Lidé kolem nás touží po opravdovosti a jednoduchosti. Budeme tedy muset jako církev na sobě pracovat, abychom jim tyto hodnoty dokázali nabízet. A tak musím začít sám u sebe.

Václav Vaněk při bohoslužbě

A prosit Ducha Svatého, aby nám ukazoval cestu.

Děkuji za poutavé vyprávění a osvěžující chvíle ve vašem společenství a za čas, který jste nám věnoval.

Z historie farnosti Vratislavice nad Nisou

Kostel Nejsvětější Trojice byl dostavěn v roce 1701. Farnost zde byla ustanovena v roce 1764, kdy byla postavena budova fary. Žilo zde obyvatelstvo především německé národnosti a společenský život ve farnosti vzkvétal. Po druhé světové válce došlo k odsunu Němců a ten byl dokončen v roce 1946. Obec byla dosídlena českými obyvateli z různých koutů tehdy Československé republiky. Vystřídalo se tu několik duchovních, posledním německým farářem byl P. Josef August a po jeho odchodu do Německa sem nastoupil český farář P. Karel Vítek. Ten byl z fary v roce 1960 vystěhován a farnost přešla pod správu města Liberce. K oživení farního života došlo po roce 1989, kdy správu farnosti převzal františkán P. Pavel Antonín Kejdana. V roce 1991 byl ustanoven administrátorem farnosti trvalý jáhen Václav Vaněk. Od roku 1992 do farnosti 20 let dojížděl františkán P. Radim Jáchym. Ten zemřel 7. prosince 2013

kvapení krásným prostorem kaple Vzkříšení. Kaple byla skoro plná – převažovaly mladé rodiny s dětmi, ale byli tu věřící všech generací. V průvodu s křížem přišli ministranti, byly to samé dívky. Mši sloužil otec Antonín Kejdana, kázání měl trvalý jáhen Václav Vaněk. Bylo krásné a živé kaple. Asistentka Vlastimila Vaňková má na starosti finanční a praktický chod farnosti. Farní rada se pravidelně schází a účastní se rozhodování o důležitých věcech ve farnosti.

eucharistie. Je mezi nimi například pan Miloš Zástěra, tesař, který byl ve zdejší farnosti spolu s dalšími čtyřmi mladými muži na civilní vojenské službě. Pracovali s ostatní mládeží a farníky na stavbě kaple Vzkříšení, aby snížili náklady na stavbu této krásné a živé kaple. Asistentka Vlastimila Vaňková má na starosti finanční a praktický chod farnosti. Farní rada se pravidelně schází a účastní se rozhodování o důležitých věcech ve farnosti.

Z aktivit farnosti

Výčet akcí, které spolu věřící ve Vratislavicích prožívají, je opravdu dlouhý. Nejbližší bude společný třídní výlet za novou církevní architekturou i historickými skvosty jižní Moravy. Následuje svatodušní pochod a dětský den, který pořádají s ostatními farnostmi města Liberec. Kromě jiného si zde děti z jednotlivých farností vylosují nějaké biblické téma a zahrají je ostatním pantomimou.

Pak už následují oslavy konce školního roku, letní tábory a společné dovolené. Během roku zde pořádají vzdělávání pro dospělé, na které zvou i představitele jiných církví. Před adventem a v postní době mají na programu duchovní obnovy. Jako farnost si také adoptovali indické děti, jejichž fotky najdete na nástěnce. Tam jsou vždy po mši umístěny i obrázky, které děti namalovaly během kázání. Svorníkem všech těchto aktivit je Václav, jak se znovu a znovu dovídáme.

P. Antonín Kejdana s dětmi

Kaple byla vysvěcena v roce 2001, takže ti, kteří ji jako mladí pomáhali stavět, mají dnes svoje děti, a protože se sami stali nejen skrze práci svých rukou účastní na zdejším společenství, předávají toto pouto i svým dětem. Vzala jsem s sebou na tuto návštěvu manžela a dvě náctileté děti. Všichni jsme se tu cítili jako na návštěvě u rodiny, kde všechno správně funguje, kde jsou spolu lidé rádi a mají pro sebe pochopení.

Připravila Zuzana Adamová

Věřící jsou zapojeni do společného díla

To se potvrdilo i po mši, kdy se mnozí farníci přesunuli do sálu s kuchyňkou, kde už byly nachystány termosky s čajem a kávou a tácy s buchty. Lidé tu spolu v družném hovoru strávili skoro dvě hodiny. Ať jsem se ptala na cokoli, vždy mluvili o Václavovi. To nebo ono se podařilo díky Hospodinu a Václavovi. Všimla jsem si, že Václav opravdu zná svoje farníky a dokáže je nadchnout přesně pro ten druh služby druhým, ke kterému mají největší vlohly. Angažovanost všech je zde ohromující. Občerstvení po mši a úklid kuchyňky má vždy na starost rodina, která se na tuto službu zapíše. Pan varhaník má na starosti farní dovolené, mládež vede sympatický zedník Aleš Profeta, kterého Václav poslal na katechetický kurs a který, jak sám říká, předává Boha skrze přírodu, chodí s mládeží na dlouhé výlety a dovede náctiletým naslouchat a rozumí jim, protože má za sebou pestrou minulost. Pastorační asistentka Veronika Havlinová vede předškolní děti, tábor pro školní děti má na starosti Kryštof s Evou. Laiky, kteří podávají svaté přijímání, poslal Václav na kurs služebníků

Oltářní obraz kaple Vzkříšení a procesní kříž

a je pochován na místním hřbitově. Do farnosti se opět vrátil P. Antonín Kejdana. Kromě kostela Nejsvětější Trojice se ve farnosti nachází kaple Vzkříšení v pastoračním středisku a kaple svaté Zdislavy v místním domově důchodců.

Neděle, mše svatá

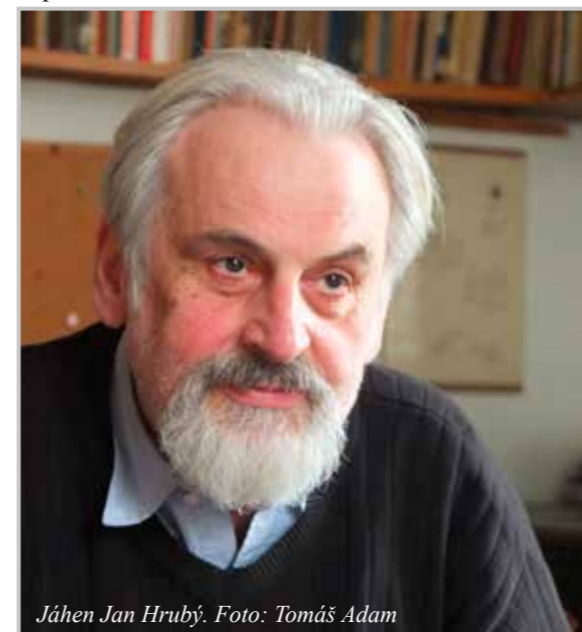
Po domluvě jsme zdejší farnost navštívili v neděli, abychom zde mohli prožít mši svatou. Byli jsme pře-

Hledám možnosti, jak oslovovat lidi

Rádi bychom vám představili farnost Újezd pod Troskami, kde přes dvacet let působí trvalý jáhen Jan Hrubý. Je to svým způsobem farnost specifická. V kostele se nesejde mnoho věřících, ale přesto tu má duchovní služba smysl. Fara je otevřena každému a jáhen Jan se snaží oslovovat lidi, i když to není přímo v kostele.

Z historie farnosti

Prvním plebánem byl v roce 1356 Václav. Plebánie je označení pro středověkou venkovskou farnost a tohoto názvu se používalo do husitských válek. V obci Újezd byly od roku 1350 kostely dva: sv. apoštolů Filipa a Jakuba a sv. Jana Křtitele. Kostel sv. apoštolů byl zničen v roce 1775. Blesk tehdy nejen zapálil kostel, ale usmrtil i zdejšího zvoníka. Kostel sv. Jana Křtitele v roce 1866 vyhořel, o rok později bylo započato se stavbou nového kostela

Jáhen Jan Hrubý. Foto: Tomáš Adam

a ten byl v roce 1871 vysvěcen. Samostatná farnost byla zřízena roku 1874. Prvním farářem se stal P. Antonín Matoušek, který je pohřben na místním hřbitově stejně jako další dva kněží, P. Josef Kovář a P. Václav Tesař. Od roku 1991 působí v farnosti jáhen Jan Hrubý s rodinou, duchovním správcem je zde P. František Kocman. K farnosti Újezdské patří obce Dlouhá Ves, Hrdoňovice, Jivina, Ktová, Semínova Lhota, Tachov a Troskovice. Jáhen Jan Hrubý spravuje také farnost Mladějov. Kromě kostela Jana Křtitele se ve farnosti také nachází kaple Panny Marie v Hrdoňovicích a socha Panny Marie Immaculaty ve Ktové, v Mladějově je kostel zasvěcený svatému Jiljí.

Jáhen Jan Hrubý

Svěcení přijal v roce 1994 v Újezdě,

ale působí zde o tři roky déle. Zatímco kněz je sólista, jáhen má rodinu, takže vlastně pracuje v týmu, se ženou i dětmi. Od začátku své služby se spolu s manželkou Anežkou, která je učitelka, věnují zvláště mládeži. Protože Jan Hrubý je výtvarník, pořádal s mládeží výtvarné dílny. „Vždycky jsem chtěl, aby se děti při malování uvolnily a poznaly radost z tvorby. V letních měsících jsme zde pořádali tábory pro mladé, spolupracovali jsme se salesiány a s katolickou

školou v Jablonci nad Nisou. Léta jsme trávili se skupinami mladých, ať to byli skauti nebo děti z jiných farností. Výkresy byly vždy vystaveny v kostele a jeho okolí. Když jsme tu mívali hodně mladých, připojily se i místní děti,“ říká Jan Hrubý. Fara je otevřená každému, kdo potřebuje. V zimě se bohoslužba koná zde, protože je tu možné zatopit. Vedle přijímací místnosti najdete na faře také ateliér s několika lisy a s výhledem do zahrady a na kostel. Jan se věnuje i své výtvarné práci, linoryty ilustroval například knížku Jana Houkala Co se děje v kostele a ilustroval i velmi dobrou knihu pro mládež a nejen pro ni od Pavla Kuneše Pár kroků do křesťanství.

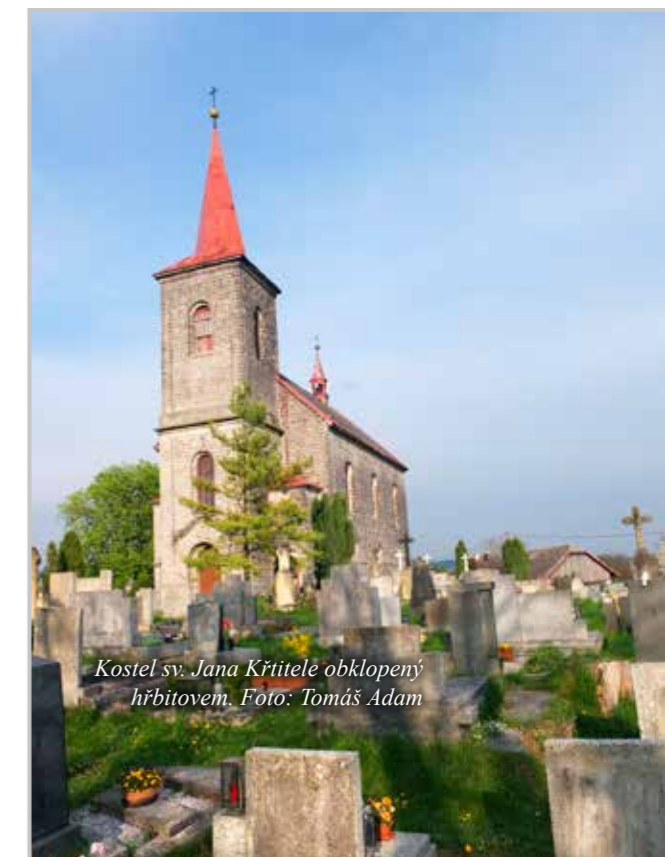
Jak vidí farnost zdejší jáhen

Tato farnost je velmi specifická, dá se označit slovy vymírající. Když na začátku mého působení umřela nějaká babička a otec Bílek říkal, kdo na její místo, nerozuměl jsem tomu. Teď už vím... Když jsem tu začínal sloužit, byla tu jen jedna rodina aktivních věřících. Do kostela chodily převážně vdovy. Několikrát jsem přijel sloužit do Mladějova a nikdo nepřišel. Mši svatou lze sloužit v prázdném kostele, ale s bohoslužbou slova je to jiné. Nemohu mluvit do prázdného kostela nebo číst evangelium nikomu. Jako je na Moravě nenormální v neděli do kos-

tela nejít, tady to lidé cítí opačně: je pro ně nenormální do kostela přijít. Tady mají lidé k církvi negativní vztah, vzájemně se hlídají a několikrát se mi stalo, že v hospodě řešili, komu to já dávám proměněnou hostii, vždyť oni přece ví, o jak špatného člověka se jedná, a chtěli by mi radit i přesto, že sami do kostela nepřijdou. Takže v součas-

Farnost Újezd pod Troskami

nosti tu z této farnosti není opravdu nikdo. Dříve pár lidí chodilo ze zvyku, ale protože u nich neproběhla vnitřní konverze, nemají důvod do kostela přicházet. Mohlo by se tedy zdát, že tu nebudu mít co dělat, ale přijíždějí sem lidé z jiných obcí a navázali se na mne chalupáři a zvláště jejich děti. Těmto lidem se zde jako jáhen věnuji a v nich má moje služba smysl. Takže já mám v poloprázdném kostele i sedm ministrantů. Když se zdá, že bude více ministrantů než věřících, někteří si sundají oblek a sednou si do lavic. V neděli tu tedy máme kolem dvaceti věřících z přifařených obcí a chalupářů. Na slavnost Všech svatých, na štědrovečerní půlnoční nebo na Bílou sobotu. Ale přijdou i někteří místní a v kostele je nás více. Rád bych také vyzdvihl obětavost vesničanů. Co se týče pomoci, jsou k ní vždy ochotní. Když jsem tu například začínal a v zimě nám na faře zamrzla voda, soused přispěchal na pomoc a otevřeným ohněm nám

Kostel sv. Jana Křtitele obklopený hřbitovem. Foto: Tomáš Adam

Obnova a žehnaní lipové aleje v Jinonicích
Foto: Anežka Hrubá

trubky rozmrazil. Když nám na dvoře zapadlo nákladní auto se dřevem, přijel jiný soused s traktorem a auto vytáhl. Celá obec včetně dětí se také za velkých mrazů účastnila natáčení živeho betlému do pořadu, který vysílala televize Prima pod názvem Tichá noc v Českém ráji.

Farníci

Nejdříve pár slov o ministrantech. Na to, jak je tato farnost početně nevelká, se jich tu sejde i sedm. Václava a Vojtěcha, kterým je šestnáct a sedmáct let, připravuje jáhen Jan na duchovní život – hodně čte a klade mnoho otázek, diskutuje. Bydlí v Praze a sem dojíždí s rodiči na víkendy. Studuje hudební gymnázium, hraje na varhany, trubku a klavír. Ministruje i v Praze–Lhotce, ale tady se mu líbí. Má to zde pro něj venkovský půvab. Když tady začal jáhnu Janovi pomáhat, jiní ministranti tu nebyli. Potom se přidal jeho bratr a další. Hezky se to tu rozjelo. Vojta zatím neví, kam ho budoucnost zavede, jestli do manželství nebo ke kněžství. Uvidí, kam ho Bůh zavolá. Plány si nedělá, je podle něj příliš svazující dělat si přesné plány a člověk potom naplno nenaslouchá přítomnosti. Václav, který byl o letošních Velikonocích na Bílou sobotu pokřtěn, říká, že se cítí jako znovuzrozený a že je velmi šťastný, že se mohl připojit k církvi a že křtem už patří ke Kristu. Vašek je z nedaleké vesnice, na bohoslužby dojíždí na kole nebo jde pěšky. Má velký zájem o železnici a lokomotivy. I proto si jako křestního patrona vybral svatého Ferdinanda, který je tradičně ochráncem železničářů. Vašek je aktivní a výmluvný mladík, který mě ubezpečuje, že kdybych je potkala na ulici,

určitě nepoznám, že jsou ministranti. Jsou totiž normální běžní kluci, jen se snaží chovat se a žít podle toho, čemu uvěřili. Dalším ministrantem je Jakub, kterému je dvacet jedna let, je nevýřečný a tichý a ministruje od svých osmi let. Zdůrazňuje, že ministruje při bohoslužbách velmi rád. Tito mladí pomáhají ve farnosti i s praktickými záležitostmi, jako je například velký úklid kostela. Také pořádají ministrantské schůzky a plánují společné výlety. Letos bude mít jáhen Jan kulaté narozeniny, takže kluci už přemýšlí, čím ho překvapí. Jsou aktivní – sami například chtějí teď v květnu májové pobožnosti.

Je zde také farnice Alena Svobodová, která studuje dálkově teologickou fakultu a občas uspořádá přednášku. Ta poslední byla o vnímání církve dnes a zúčastnilo se jí asi deset lidí. Paní Svobodovou jsem navštívila na samotě v jejich rodinném domě, kde žili už rodiče jejího otce. Je to krásné místo z výhledem na dominantu kraje, Trosky. Paní Alena tu bydlí s manželem a se synem a jeho rodinou, pěstují tu ovce a včely. Paní Svobodová říká, teprve v důchodu si našla dostatek času pro Bibli. Nejdříve si začala úryvky z Nového zákona opisovat, aby o nich mohla během dne přemýšlet. Takto postupně přepsala celý Nový zákon. Začala studovat univerzitu třetího věku, ale to ji neuspokojovalo. Přihlásila se tedy na teologii na Karlově univerzitě, kde třetím rokem studuje. Studium bere jako velký dar, je šťastná, že se může zabývat do hloubky tím, co ji vždycky zajímalo a baví ji úplně všechny předměty, jen latina jí dala v prvním ročníku zabrat, přesto ale studuje s výborným prospěchem. Už z domova byla zvyklá na společnou modlitbu, v osmdesátých letech jezdila na exercicie k pateru Kubíčkoví a také přispívala svými vzpomínkami na tohoto kněze do knihy Až k prolití krve. Dnes je zapojena do dominikánského modlitebního společenství, které se jednou týdně schází v Turnově. Paní Alena se také věnuje službě bližním – dochází do turnovské nemocnice jako dobrovolník a brzy začne pracovat v hospici. Říká, že modlitba je pro ni velmi důležitá, že z ní získává sílu. Protože bydlí na samotě, snaží se také věnovat se svým dvěma vnoučatům. Už kvůli nim by ráda školu úspěšně dokončila, aby dávala dětem dobrý příklad.

Zajímavá je také rodina Stránských. Mají tři děti ve věku 12, 7 a 6 let. Ti jezdí každou neděli do některého z blízkých patnácti kostelů. Mají sešit, do něhož děti po mši svaté vyjadřují pomocí bodování, jak se jim v kostele líbilo. Takto chtějí rodiče přivést své

děti k tomu, aby při mši naslouchaly a vnímaly. Ke konci roku pak body sečtou a v loňském roce zvítězila u dětí právě farnost Újezd pod Troskami, což samozřejmě potěšilo. Každý měsíc se sejde farní společenství, lidé, kteří mají potřebu se scházet i mimo kostel. Rádi spolu i zpívají. Jedenkrát do měsíce je v kostele v Újezdu a v Mladějově mše svatá, kterou slouží P. František Kocman. Jáhen Jan zdůrazňuje, jak je nutná jednota kněze a jáhna. Při mších je tedy s knězem u oltáře a jeho žena Anežka hraje na varhany.

Aktivity

Jáhen Jan hledá možnosti, jak lidi oslovovat i když to není v kostele. Světí například prapory hasičům či opravený křížek, přichystal si promluvu k uctění památky obětí první světové války a světí obnovenou alej, která byla na paměť obětem první světové války před sto lety vysázena. V kostele se chystá obnova manželských slibů a letos byl jáhen Jan požádán obecním úřadem, který pořádá májovou pouť, zda by mohl sloužit poutní bohoslužbu. Jáhen Jan i jeho žena Anežka navštěvují staré a nemocné, kterým zdravotní stav neumožňuje účast na mši svaté. Jáhen přináší lidem domů, do nemocnice nebo do LDN eucharistii a u nemocného stráví nějaký čas. Lidé také zvu manžele Hrubé do svých rodin. Mnohdy se prostě potřebují vypovídat ze všech bolestí a těžkostí, které život přináší. V kostele sv. Jana Křtitele proběhla také Noc kostelů. Zpíval pěvecký sbor z Dolního Bousova a Sobotky, byl připraven koncert vážné hudby, kdy na trubku hrál mladý ministrant Vojtěch a pan Radek Rejšek o varhanách nejen vyprávěl, ale i zahrál. Na kůru byla k vidění výstava také fotografií ze Svaté země paní Dáši Hruškové. Kostel při této akci ožil. Až do nočních hodin zde byli posluchači i návštěvníci, sešli se tu lidé ze širokého okolí.

Přehled bohoslužeb
Sv. Jan Křtitel
v Újezdu pod Troskami
ne 11.00 hodin
Sv. Jiljí v Mladějově
ne 14.00 hodin

Kostel sv. Jana Křtitele

Kostel, od něhož je nádherný výhled na Trosky, je zvenčí kamenný, obklopený hřbitovem. Je velický a jeho štíhlá věž ukazuje už skoro sto padesát let k nebi. Když tam vstoupíte, čeká vás překvapení. Interiér je v novorománském stylu. Je celý ornamentálně vymalován. Nachází se zde křížová cesta od akademického malíře Majšaldra, obrazy

Jáhen Jan Hrubý a jeho žena Anežka
Foto: Tomáš Adam

v kostele namaloval malíř Hellick. Ve stylu secese je Boží hrob, zpovědnice a boční vchod do kostela. Jáhen Jan nám ukázal Boží hrob, po jehož stranách stávali dva vyřezávaní polychromovaní andělé. Ti však byli ukradeni. Hrob ale nezůstal bez andělů – nově vyřezal P. František Kocman. Třetina výmalby rozlehlého kostela byla financována z veřejné sbírky občanů Újezdu a obecní úřad také zaplatil osvětlení kostela a zabezpečovací zařízení, z čehož je zřejmé, že místním na zdejším kostele záleží.

Bohoslužba slova je v tomto kostele v neděli pravidelně v 11 hodin, v Mladějově v kostele sv. Jiljí každou neděli ve 14 hodin.

Čestná stráž při vzpomínkovém aktu za padlé v 1. světové válce v Jinonicích
Foto: Anežka Hrubá

Plány do budoucna

Mají tu v plánu pár praktických záležitostí, jako opravit varhany a zajistit je proti červotoči, spravit plot nebo provést úpravy v okolí fary. Jan také chystá zřízení zimní kaple v přízemí fary a rád by zde také otevřel veřejnosti farní knihovnu, v níž chce zbudovat expozici z historie. Potom jsou plány, které jsou spíše snem: rád by odevzdali z této farnosti kněze. Při této příležitosti byl vzpomenut P. Martin Davídek, kterého v této farnosti pokřtil v roce 1992 otec Bílek. Jáhen Jan má za to, že i když se současnost farnosti nejeví příliš růžově, že vytrvalost a pravidelnost ve snažení v jeho službě nese plody. Prostě už jenom proto, že tu je, že jsou dveře fary otevřeny, že se konají bohoslužby, byť s nevelkou účastí místních – to všechno posvěcuje zdejší kraj a farnost.

Osobnosti

P. Antonín Marek

Byl významnou osobností Turnovska. Narodil se v roce 1785, na kněze byl

Fara v Újezdu pod Troskami
Foto: Tomáš Adam

vysvěcen roku 1808. Velmi jej ovlivnil Josef Jungmann, jeho učitel a přítel. Působil ve farnostech v okolí Turnova. Od roku 1823 žil a sloužil v Libuni. Byl literárně činný, psal básně i filosofické spisy a podílel se i na Jungmannově Slovníku jazyka českého. Překládal

díla světových autorů do češtiny, jako první přeložil W. Shakespeara. Dožil se 92 let, je pochován v Praze na Vyšehradě. Na faře v Libuni je umístěna pamětní deska s připomínkou tohoto významného kněze.

P. František Bílek

Působil ve farnosti Újezd pod Troskami od roku 1975 poté, co byl aktivní P. Bratršvský přeložen. Byl to velmi asketický člověk. Evangelizace pro něj spočívala hlavně ve vytváření společenství věřících, chtěl, aby takto lidé získávali ke své farnosti vztah. Fara byla vždy otevřena a lidé zde měli prostor k setkávání a mohli si tu popovídat. Společenství se také scházelo v rodinách a otec Bílek tam dojížděl. Jáhen Jan Hrubý vnímá jako požehnaní, že s ním mohl několik let sloužit. Mnoho se od něj naučil. V roce 1997 odešel P. Bílek na odpočinek na rodnou Moravu a zanedlouho zemřel.

Připravila Zuzana Adamová

Anděl, kterého vyřezal P. František Kocman
Foto: Tomáš Adam

Církev se od nepaměti ptá, kdo je to vlastně jáhen, a váhá s odpovědí. Zvláště ji tato otázka zaměstnává posledních padesát let, od doby, kdy druhý vatikánský koncil obnovil trvalé jáhenství jako stálý životní stav. „Kdo je to jáhen?“ ptají se i věřící. Je to skoro-kněz a už-ne-laik? Je to „ženatý farář“, anebo „doživotní pastorační asistent“? Jakýkoliv pokus o odpověď na nerudovskou otázku *Kam s ním?* v tomto případě vyvolá vlnu nesouhlasu z té či oné strany. Vody kolem diakonátu zůstávají i půl století po koncilu bouřlivé.

My se v tomto krátkém textu teologickému kolbišti vyhneme. Nebudeme hledět do minulosti na dějiny jáhenského stavu. Nebudeme zkoumat ani různé způsoby jeho přítomného prožívání. Zastavíme se jen u liturgie jáhenského svěcení, která může k diakonátu poskytnout určitý objektivní klíč. Jáhen totiž, chvíli před tím, než jsou na něj vloženy ruce, odpovídá „ano“ na sedmero biskupových otázek, které směřují k jádru toho, kým má být.

1 Chceš, abys byl vzkládáním mých rukou a darem Ducha Svatého zasvěcen službě církve?

Věci a bytosti zasvěcené jsou vytrženy ze světského užívání a přivlastněny Bohu. Týká se to i jáhna. Ten se nutně neliší od pastoračního asistenta tím, co dělá – vždyť vše, co koná, může za určitých okolností konat i patřičně pověřený laik. Liší se tím, kým je. Od okamžiku, kdy na něj biskup vložil ruce, se stává součástí kléru a tvorem, k jehož identitě neoddělitelně patří *služba církve*. Samo původní řecké slovo pro jáhna – *diakonos* – znamená služebník. A svěcený nositel tohoto označení má být především živou ikonou Krista Služebníka, který se sklání k nohám své Církve a umývá jí nohy.

2 Chceš s pokorou a opravdovou láskou pomáhat svou jáhenskou službou biskupovi a kněžím v jejich práci pro věřící?

Jáhen není svěcen „ke kněžství, nýbrž k službě“ (LG 29). Nepřináší obět mše svaté, nezpovídá, ale s pokorou a láskou stojí v průsečíku mezi Církví a světem. Už ve starověku byla jeho služba mimo liturgii především dvojí – týkala se charity a zvěstování evangelia, tedy činností, jimiž křesťanství vychází vstříc i lidem, kteří se k němu do-

sud nehlásí. Jáhen však ani v tomto ohledu nejedná „na vlastní pěst“, ale pomáhá biskupovi a kněžím – jediné tak může svým dílem přispívat k růstu stavby Církve.

3 Chceš uchovávat, jak říká apoštol, tajemství víry ve svědomí čistém a slovem i skutkem hlásat tuto víru podle evangelia a podle tradice církve?

I nevěřící se shodnou na tom, že posláním Církve je *uchovávat* kulturní hodnoty. Jáhen však ví, že slíbil mnohem víc – totiž, že se sám stane nádobou, v níž je *uchováváno tajemství víry*, pravda o Kristově smrti a vzkříšení. Trezorem pro toto tajemství není nějaká ocelová konstrukce, ale služebnickovo *svědomí*, které má být *čisté*, neboť jenom neuhýbavé, nedvojaké, nepokrytecké já má dost prostoru pro Boha. Pro jáhna pak platí, že je nejen uchovatelem, ale též předavatelem přijatého tajemství. Nesdílí své soukromé názory ani líbivá slova, ale to, co podle apoštolské tradice přijal a uvedl do života.

4 Chceš se zcela a navždy oddat službě Bohu a lidem a jsi odhodlán na znamení své oddanosti Kristu, našemu Pánu, zachovávat celibát pro Boží království?

Čtvrtá otázka je určena obvykle jen jáhnům netrvalým, kteří mají po čase přijmout druhý stupeň svátosti svěcení a stát se kněžím. Ti odpovídají na pozvánku k celibátu nikoliv oním všude slyšeným výkřikem „zrušit!“, ale slovem „ano“. Chtějí patřit jen Bohu, aby mohli sloužit všem. Chtějí Pánu dát svůj hlad, aby mohli být spolu s Kristem potravou pro druhé. Přijímají celibát *pro Boží království* – tedy ne jako hýčkanou soběstačnost a spokojenost bez vztahů. Vědí, že existuje i satanská karikatura celibátní samoty. Vždyť ďábel je čirý duch, jenž tělesnou láskou pohrdá, nikomu se nedaruje a cítí se povýšen nad zranitelnost vztahu. Ďábel je sice celibátník, ale přímo protikladný Božímu Synu, který si ne zvolil snazší cestu bezvztahovosti, nýbrž vztah naprostého sebeodevzdání Otci, z něž pak klíčí naprosté sebedarování člověku.

5 Chceš ve svém životě chránit a rozvíjet ducha modlitby a podle pro vás vydaného ustanovení církve věrně se modlit denní

modlitbu církve spolu s Božím lidem, za něj a za celý svět?

Jáhen sice neproměňuje chléb v Kristovo Tělo, má však přístup do svatostánků a smí je sřezit. Ve světě zahlceném nepodstatnostmi se může jako muž modlitby starat o přehlíženého Pána, vyznávat mu lásku i jménem těch, kdo chodí bez povšimnutí kolem a netuší, že to červené světélko v útrobách chrámu je znamením Přítomnosti, jež dává život světu. Jáhen sice křtí, oddává, pohřbívá a žehná, ale před tím vším je *živou přímluvou* za všechny ty o Bohu netušící, jichž je v naší diecézi nemálo. A nemůže být přímluvou, pokud nejdříve nepatří tomu, u kterého se přímlouvá. I kamenovaný jáhen Štěpán nejprve volá ke Kristu „Přijmi mého ducha!“ (Sk 7,59) a teprve poté prosí za druhé: „Odpusť jim tento hřích.“ (Sk 7,60).

6 Chceš vždycky žít podle příkladu Ježíše Krista, jehož tělo a krev budeš věřícím rozdávat?

Biskup se jáhna neptá, zda chce žít po vzoru Ježíše, vyhledávaného léčitele a podmanivého řečníka, ale Ježíše vydávajícího své tělo a prolévajícího svou krev. Příkladem k následování je ten, který slouží až k sebezmaření.

7 Slibuješ mně i mým nástupcům úctu a poslušnost?

U kořene prvotního hříchu stojí lidské rozhodnutí neposlechnout. Kristus je pak Synem poslušným i za cenu kříže. Nezachraňuje svět tolik tím, co dělá, jako tím, že všechno, co dělá, dělá v poslušnosti Otci: „Tvá vůle se staň“ (Lk 22,42). Jáhen je povolán spolupracovat na spásu světa v jeho stopách. Toto dílo nekoná v první řadě důmyslnými pastoračními projekty, ale poslušností – třeba ochotou opustit, co je rozestavěné, a pokračovat v budování jinak.

Biskup na závěr odpoví na všechna svěcencova ano přáním: „Ať Bůh dovrší dobré dílo, které v tobě započal!“ Bůh dílo začíná i dovršuje. Člověk si nemůže svěcení vynutit, smí je jen přijmout. A pokud je přijal, pak smí také – s důvěrou v Boha dovršitele – doufat, že se mu přijatý životní stav stane cestou ke spásu nejen vlastní.

Štěpán Smolen, jáhen,
Mladá Boleslav

S Radkem Rejškem za zvony kostelů litoměřické diecéze

Věže kostelů v naší diecézi v sobě někdy ukrývají skutečná překvapení, která lze bez nadsázky nazvat zapomenutými a prakticky neznámými unikáty. Během jedné z cest věnova-

né dokumentování zvonů v českolipském vikariátu jsem se zastavil také v Mimoni. Zdejší kostel sv. Petra a Pavla nejen že stojí na vyvýšeném místě, ale má také značně vysokou věž, takže vytváří nepřehlédnutelnou a monumentální dominantu města. Ten den jsem měl v nohách možná již tisícovku schodů, protože nejednu věž jsem při dokumentační činnosti nucen vystoupat několikrát a věž mimošského kostela byla ten den v pořadí pátá a poslední. Pohled na její výšku mě tudíž naplňoval pocity v tomto kontextu poněkud smíšenými. A tak jsem s povzdychnutím, no, když už jsem tady, začal odevzdaně stoupat do zvonového patra s jediným přáním – abych tam byl co nejdříve a nemusel se pro nic

vracet dolů, protože jsem přestával cítit nohy. Dostalo se mi však odměny nečekané – „objev“ zvonu vpravdě velmi zvláštního. Takový zvon, jehož zpracování je v našich zeměpisných šířkách velmi neobvyklé, bych zde rozhodně nehledal. A přitom jde o zvon z časového hlediska prakticky novodobý. Jistota záhadou samo o sobě je již pouze to, jakým způsobem se k nám něco takového dostalo a proč se to dostalo právě do Mimone. Vysvětlení bychom mohli hledat snad u pamětníků poválečných událostí, kdy se prakticky nekontrolovatelným a živelným způsobem do věží našich kostelů zavěšovaly zvony, které nebyly odvezeny do Německa a tam zničeny, nebo takzvané „restituční“ zvony, přidělené náhradou za zvony ve válkách zrekvírované.

Jenže současný zvon kostela sv. Petra a Pavla v Mimoni má rumunský původ a zjistit, jak se dostal k nám, je nejspíš velmi těžký úkol pro badatele historii našeho zvonářského odkazu.

Zvon zavěšený ve věži farního kostela sv. Petra a Pavla v Mimoni byl odlit v rumunském Temešváru zvonářem Antonem Novotným (Nowotným), který by, soudě podle jména, mohl mít předky původu českého. Z německého nápisu na věnci se dovídáme, že byl odlit v roce 1913. Co je však na tomto zvonu skutečně ojedinělé, je jeho výzdoba. Kromě pseudoslohových plastických reliéfů a nápisů provedených vyloženě soudobým písmem je tento zvon na čepci pod korunou ozdoben otvory ve

tvaru zdobného písma „S“. Těchto otvorů je celkem osm, což představuje vzhledem k velikosti zvonu již dosti podstatný úbytek znějící hmoty v oblasti mixturových alikvotních tónů. Tento zvon totiž není nikterak velký – průměr jeho úhozového věnce činí 78 cm.

Jistota chvíli jsem na nečekaný „objev“ nevěřičně zíral a pak jsem si v duchu položil otázku, jak tohle může znít, a současně jsem si odpovídal, že asi dost příšerně. A tak jsem vybalil ladičky a další dokumentační „nádobíčko“. Již první úder srdcem do zvonu byl pro mě dalším překvapením – nebylo to tak zlé, jak jsem očekával. Nakonec jsem pomocí ladiček dospěl k závěru, že po zvukové stránce jde o zvon překvapivě kvalitní, který je pouze do jisté snesitelné míry ochuzen o nejvyšší mixturové alikvoty a vyznačuje se poněkud kratším vyzníváním, což je jistě způsobeno zmíněnými ozdobnými otvory v čepci. Po výtvarné stránce je tento zvon skutečně hezký a neobvyklý a kromě letopočtu jeho „mládí“ prozrazuje tehdy běžně používaná talířová (nebo též kruhová) závěsná koruna. A co mě tady ještě dále potěšilo? Tento zvon je dosud rozhoupávan ručně a nebyl vybaven elektrickým vyzváněcím zařízením. A právě v tomto případě bych se jako kampanolog velmi přimlouval za to, aby ruční zvonění zde zůstalo zachováno (navzdory „oběti“ v podobě sportovního výkonu zvoníků, kteří sem musí vyšlapat).

Radek Rejšek,
diecézní kampanolog a organolog

Svatá Zdislava

– život a cesta ke svatořečení

Sv. Zdislava z Lemberka žila ve 13. století, které je současnými historiky považováno za období, v němž došlo k zásadní ekonomické, kulturní i sociální přeměně středoevropského prostoru. Vedle vzniku měst, etablování šlechty či rozšiřování „západních“ právních norem prošla velkou proměnou i duchovní sféra, a to mj. pod vlivem dodnes „živých“ osobností, jakými byli sv. Dominik, sv. František z Assisi či sv. Klára. Všechny tyto vlivy se plnou měrou odrážejí i v životopise patronky litoměřické diecéze.

Rodinné zázemí

Zdislava se narodila zřejmě v roce 1220 jako nestarší dcera Přibyslava z Křižanova a jeho manželky Sibylly. Její otec byl věrným služebníkem českého krále Václava I., jehož jménem spravoval četné oblasti na západní Moravě. Právě na dvoře svého panovníka se seznámil se svou budoucí chotí, která byla členkou družiny Václavovy manželky Kunhuty, dcery císaře Filipa II. Švábského a sicilské královny Ireny, přičemž je pravděpodobné, že ze Sicílie pocházela i Sibylly. Zřejmě nepochybíme, pokud budeme na základě tohoto sňatku předpokládat jistou kulturní odlišnost křižanovské domácnosti pana Přibyslava od domovů jeho spolubojovníků a přátel. Svědčí o tom mj. i četné Přibyslavy a Sibylly fundátorské aktivity, z nichž lze vyzdvihnout založení cisterciáckého kláštera ve Žďáře nad Sázavou. Toto rodinné zázemí muselo Zdislavu nepochybně ovlivnit pro její další životní směřování.

Řeč pramenů

Bezprostředně o Zdislavě a jejím životě svědčí pouze dva přímé „dobové“ prameny pocházející z počátku 14. století. Prvním z nich je kronika žďárského kláštera, která o ní pochopitelně píše zejména z hlediska vztahu k jejím rodičům: „Z onoho manželství pak tři dcery překrásně vzešly, [...] první z oněch tří dcer se Zdislava zvala, [...] Havel z Jablonné zvaný, si vyvolil Zdislavu za choť,

bez úhony s ním žila a rovněž mu zrodila dítky“ (jedná se o moderní překlad z latiny). Druhé svědectví pak podává neznámý ve staré češtině veršující kronikář, označovaný nepřesně jako Dalimil, o němž se uvažovalo, že mohl být i Zdislaviným příbuzným: „O světiej Zdislavě skončení. / Léta od narození Jezukrista milého / po tisíci po dvě stú petidcát druhého / svatého života žena, paní Zdislava, / s světa snide, / pro niž pracným veliká útěcha přide. [...] Pět mrtvých vzkriesila / mnoho slepých prosvietila, / chromých a malomocných mnoho uzdravila / nad jinými pracnými velké pomoci činila“. Jedná se samozřejmě o naprosto klíčová sdělení pro Zdislavin životopis, jehož sdělenice do dnešní známé podoby však byla možná až na základě mnoha dalších tzv. nepřímých pramenů.

Havel z Lemberka

O Zdislavině dětství a mládí nelze podat žádné přesné informace, jisté je, že kolem

roku 1240 se provdala za Havla, jehož předky a příbuzné dnes řadíme do velkého a zejména v oblasti Pojizeří působícího rodu Markvarticů, z nějž vzešly např. známé rody pánů z Valdštejna, Vartenberka, Zvířetic či Michalovic. Rovněž pan Havel patřil mezi stoupence krále Václava I. Na konci 30. let 13. století je doloženo jeho působení v panovníkových službách v Brně, kde se jistě seznámil s panem Přibyslavem a snad i se Zdislavou, byť si o účelnosti sňatků

mezi tehdejšími šlechtickými elitami nelze dělat iluze. Havel v té době stavěl v podhůří Lužických hor poblíže vznikajícího městečka Jablonné pevný a „moderní“ hrad, který v souladu s dobovou módou pojmenoval německým názvem „lví hora“ – Löwenberg – Lemberk, na kterém spolu se svou manželkou sídlil nejspíše od roku 1241. A právě proto je tato moravská rodačka nyní známa jako Zdislava z Lemberka a je spojována zejména se severočeským prostředím.

Rodina a zakladatelská činnost

Z jejího manželství s panem Havlem vzešli přinejmenším čtyři potomci, tři synové a jedna dcera, jejichž výchova byla přirozeně především na Zdislaviných bedrech. Pravděpodobně již v Brně se potkala s prvními dominikány, kteří přišli do českých zemí, a plně se nadchla jejich myšlenkami. Společně s Havlem pak stála u zrodu dvou domů těchto řeholníků, a to v Jablonném a v Turnově. Vzhledem k podpoře dominikánů byla v pozdější tradici označována za jejich terciárku (tj. osobu, která žije mimo klášter, avšak v souladu s řádovými řeholemi), což se projevilo zejména v její ikonografii, neboť byla zobrazována v dominikánském rouchu. Zřejmě rovněž za účasti obou manželů z Lemberka byla založena i tzv. komenda (opevněný řeholní dům) rytířského řádu johanitů (dnes Maltézští rytíři) v Českém Dubu. Johanité nebyli pouze rytíři, ale pečovali rovněž o poutníky a zakládali špitály. Jako by se právě v jejich činnosti propojily zájmy a vlohy Havla a Zdislavy.

Charitativní činnost a konec Zdislavin života

Již nedlouho po své smrti byla „paní z Lemberka“, jak svědčí výše citovaná kronika, považována zejména za záračnou léčitelku a je spojována se špitálem při dominikánském klášteře v Jablonném. Pozdější tvrzení o kontaktech se sv. Anežkou, nepopíratelnou ikonou špitální péče v Čechách, nelze v těchto souvislostech vyloučit. Ostatně právě 13. století představovalo i značný rozvoj v oblasti těchto „zdravotních a sociálních služeb“ – sv. Zdislavu tak lze nepochybně zařadit po bok sv. Alžběty Duryňské, sv. Hedviky či zmíněné sv. Anežky.

Zdislavě však nebyl přán dlouhý život. Zemřela roku 1252, tedy zřejmě ve věku

32 let, snad v důsledku plicní tuberkulózy, vyloučit nelze ani následky po narození nejmladšího syna. Její tělesné ostatky byly uloženy v tehdy ještě stále budovaném kostele sv. Vavřince při dominikánském klášteře v Jablonném, kde se nachází dodnes.

Počátky zdislavské úcty

Za svatou označil Zdislavu na počátku 14. století výše citovaný tzv. Dalimil. Cesta k její kanonizaci však byla o mnoho delší, a to i přes úctu, která jí byla v Jablonném prokazována snad již krátce po smrti. Zdislavin hrob přežil zřejmě bez úhony husitské války a ve druhé polovině 16. století máme poprvé písemně doloženou jeho opravu. Nepochybně to souviselo s rozvíjející

se stela byla umístěna Zdislavina socha. Zrušení kláštera za vlády Josefa II. jistě vedlo k zeslabení úcty ke sv. Zdislavě, nové neúspěšné úsilí o svatořečení však již v polovině 19. století inicioval litoměřický biskup Augustin Bartoloměj Hille.

Beatifikace

Zásadní podíl na uskutečnění diecézního beatifikačního procesu, který za plné podpory biskupa Emanuele Jana Křtitele Schöbela proběhl v letech 1898–1900, měl tehdejší jablonský děkan Josef Tschörch. Členy beatifikační komise byli vedle zmíněného biskupa také dominikán Benedikt Kundrát, kanovník (a pozdější probošt) Josef Štěrba, rektor semináře (a pozdější

Společné setkání všech biskupů, kteří byli přítomni kanonizační mši, se konalo taktéž 21. května 1995 v rezidenci olomouckých arcibiskupů; zcela vlevo litoměřický biskup Josef Koukl. Foto: archiv Arcibiskupství olomouckého

se rekatolizací, jíž podporovali rovněž tehdejší majitelé Jablonného, pánové Berkové z Dubé, kteří se považovali za Zdislavinu potomky. Přes mylnost tohoto tvrzení byla Zdislava až do 20. století označována přívlastkem „Berkiana“ a zobrazována s erbem tohoto panského rodu (dvě zkřížené černé ostrve ve zlatém poli). Pražský arcibiskup a někdejší litoměřický probošt Zbyněk Berka z Dubé dokonce na počátku 17. století začal připravovat kroky ke kanonizačnímu procesu.

O zdislavské úctě a z ní pramenících zázraků nás informují rovněž zápisy, které v 17. a 18. století pečlivě pořizovali dominikáni v Jablonném, jistě ne bez snahy o zoficiálnění tohoto kultu. Toto úsilí mohlo být ostatně i jednou z motivací barokní přestavby tamního kostela sv. Vavřince, která se uskutečnila ještě za Berků na počátku 18. století podle plánů slavného rakouského architekta Johanna Lucase Hildebrandta, přičemž do výklenku v průčelí ko-

pražský arcibiskup) František Kordač a vicerektor téže instituce Franz Albert. Po výsleších četných svědků zejména z okolí Jablonného, kteří potvrdzovali trvání zdislavské úcty, byl proces ukončen 17. ledna 1900 a jeho akta byla po překladu do latiny postoupena do Říma. Tamní projednávání trvalo až do 28. srpna 1907, kdy papež Pius X. prohlásil Zdislavu z Lemberka za blahoslavenou. O necelý rok později byly schváleny také příslušné liturgické texty mše svaté a oficia. Za zmínku stojí, že popsany proces se obešel bez potřebných zázraků, neboť se jednalo o úřední schválení jejího kultu, které bylo považováno za tzv. rovnocenné blahověření.

Cesta ke kanonizaci

Cestu ke kanonizaci započal již v roce 1936 převor litoměřického dominikánského kláštera Wilhelm Schlössinger, zásadní kroky však byly učiněny až po 2. světové válce, kdy se po více než 150 letech vrátili do Jablonného

dominikáni a kdy se ve věci svatořečení bl. Zdislavy obrátil na papeže Pia XII. litoměřický biskup Štěpán Trochta. V roce 1949 byla dokonce z jeho popudu ustanovena komise pro informativní proces Zdislavina svatořečení. Jejimi členy se mj. stali salesián Emil Škurka, spirituál semináře Karel Červinka, historik Zdeněk Kalista, premonstrát Hroznata Svatek, a především tehdejší český dominikánský provinciál Ambrož Svatoš, jehož jméno je s kanonizací sv. Zdislavy nerozlučitelně spojeno.

Vzhledem k celospolečenské situaci nemohla komise vyvinout takřka žádnou činnost a její poslání bylo znovu připomenuto Štěpánem Trochtem na jaře 1968. Litoměřický biskup tehdy ještě neměl státní souhlas k duchovenské činnosti, a tak se na poutníky, kteří dorazili 26. května do Jablonného, obrátil prostřednictvím čteného poselství, v němž mj. zopakoval úsilí o Zdislavino svatořečení a výrazným způsobem aktualizoval její život směrem k tehdejší době: „Proste blahoslavenou Zdislavu, aby byla i dnes dobrou a spolehlivou patronkou našeho severního pohraničí, neboť toho potřebuje. Kéž pod její záštitou, jejím příkladem a na její přímluvu zmizí co nejdříve všechny tanní morální i hmotné nesnáze a dostaví se brzy duchovní rozkvět i hmotný blahobyt, všeobecné smíření a spokojenost. [...] Proste ji zvláště naléhavě, aby se stala dnes, kdy rodiny a manželství procházejí těžkou kříží, svou přímlovou i příkladem záchranou našich křesťanských rodin a záštitou dobré výchovy naší mládeže.“

Při příležitosti 750. výročí Zdislavin narození se Štěpán Trochta rovněž obrátil na papeže Pavla VI., který mu odpověděl dopisem, v němž oslavil Zdislaviny ctnosti a znovu ji vyzdvihl jakožto manželku, matku a dobrotitelku ochotnou pomoci strádajícím. V dalších letech byly z Československa, ale také z Polska či USA adresovány do Říma četné prosebné listy přimlouvající se za zahájení kanonizačního procesu. V 80. letech pak byla především zásluhou tehdejšího ředitele archivu vatikán-

Jana Pavel II. při kanonizační mši. Foto: archiv Arcibiskupství olomouckého

ské Kongregace pro blahověření a svatořečení, českého emigranta a pozdějšího olomouckého kanovníka Jaroslava Němce vypracována tzv. Pozice o ctnostech, tedy kritický životopis bl. Zdislavy obsahující také zhodnocení jejího kultu. Dne 18. září 1989 se na přímělu Zdislavy z Lemberka udál zázrak, při němž se lékaři Františku Strakovi z Moravce u Nového Města na Moravě

Kanonizační mše v Olomouci – Neředíně. Uprostřed pod papežským znakem Jan Pavel II., po stranách kanonizační obrazy sv. Zdislavy a sv. Jana Sarkandera. Foto: Jana Smahelová

po více než dvouhodinové zástavě srdce obnovily životní funkce bez jakýchkoliv trvalých následků. Tato událost byla rovněž kriticky zhodnocena, uznána za platnou a dekret o Zdislavě zázraku byl po ratifikaci Janem Pavlem II. zveřejněn 6. dubna 1995.

Svatořečení v Olomouci

Ke slavnostnímu kanonizačnímu aktu došlo 21. května 1995 v Olomouci při návštěvě papeže Jana Pavla II. v České republice zároveň se svatořečením bl. Jana Sarkandra. Mimo množství věřících se této slavnostní bohoslužby, jež se konala na letišti v olomoucké čtvrti Neředín, zúčastnil také litoměřický biskup Josef Koukl, který zde přednesl stručný životopis budoucí svatě, o níž při této příležitosti prohlásil dnes již rovněž svatý Jan Pavel II., že je: „zářným svědkem ‚evangelia rodiny‘ a ‚evangelia života‘, které se církev snaží, víc než kdy jindy, šířit na přechodu z druhého do třetího tisíciletí křesťanství.“ Zmíněný biskup Koukl, spolu s tehdejšími českými provinciálem dominikánů Dominikem Dukou, se v roce 1996 zasloužil i o povýšení kostela sv. Vavřince v Jablonném na baziliku minor a rozšíření jeho zasvěcení i na sv. Zdislavu. Ta se ostatně 24. října 2000 stala hlavní patronkou celé litoměřické diecéze. O životosti kultu sv. Zdislavy svědčí i živý zájem o její relikvie, jí zasvěcené kostely či kaple, a především každoročně bohatě navštěvované poutě.

Martin Barus, archivář Biskupství litoměřického

Nadčasová výzva svatě Zdislavy

Pastorační program, v současné církvi chápaný jako „evangelizace“ a „misie“, nabízí vynikající příležitost k prožívání opravdového křesťanského života. Je to návod k odpovědi, jak duchovně obnovit a oživit diecézní území, které obýváme. Svatý papež Jan Pavel II. před dvaceti lety, když kanonizoval evangelizátorku a misionářku, rodačku z Křižanova a patronku litoměřické diecéze, měl jistě na mysli právě nadčasovou výzvu svatě Zdislavy, jejíž hrob se již staletí nachází v kryptě baziliky svatě Vavřince v Jablonném v Podještědí, totiž: nechávat se nejprve prostoupit Kristovým evangeliem, zatoužit po sebeevangelizaci a následně s misijním zápalem jít mezi lidi. Svatá Zdislava nikdy netvrdila, že už všechno ví, že všechno pochopila a že dosáhla konce cesty křesťanské dokonalosti. Nezapomínala na často zapomínané upřímné doznání, že není mistryní, ale zákyní. Svůj život chápala jako službu. Chtěla být a skutečně byla služebnicí: v rodině, mezi nemocnými, opuštěnými, odstrčenými a trpícími. Žila v době a v prostředí až nápadně podobné době a prostředí našemu: v naší litoměřické diecézi žije mnoho těch, kteří o Kristu ještě nikdy nic přívětivého neslyšeli. Někteří z nich zájem mají a ptají se. Proto evangelizace a misie svatě Zdislavy měla i další tvář: nikoliv ihned chtít oslovovat druhé, ale nejprve jim obětavě naslouchat. Nevykonávat náboženskou propagandu, ale ochotně, trpělivě, pokorně a inteligentně Kristovy pravdy vysvětlovat. Připomínka dvacátého výročí její kanonizace, vybudování svatozdislavského památníku v jejím rodišti, poutní iniciativy v Křižanově i v Jablonném v Podještědí, to vše jsou skutečnosti, naplňující mě radostí. Svědectví svatě Zdislavy nás však vede i k uchopení krásného úkolu evangelizačního a misionářského.

Mons. Jan Baxant, biskup litoměřický

Návštěva Křižanova, rodiště svatě Zdislavy

Při příležitosti jubilea svatořečení sv. Zdislavy se na náměstí v jejímrodném městě připravuje realizace pomníku sv. Zdislavy, který má letos 27. září požehnat brněnský biskup Vojtěch Cikrle.

Autorem 3,5 metru vysokého památníku je akademický sochař Otmar Oliva. Architektem konceptu celého památníku je Ing. arch. František Zajíček.

Památník bude vytvořen ze žuly ve tvaru kruhu o průměru 12 metrů. Uvnitř bude umístěna kašna ve tvaru sférického trojúhelníku a v ní bronzová socha

mladě sv. Zdislavy. V rozích kašny autor ztvárnil atributy sv. Zdislavy. Kolem památníku bude postaveno 12 sloupů (3x4) vždy spojených architrámem s nápisy.

Na památník v hodnotě kolem sedmi milionů korun přispívají dárci z celé republiky. (mj)

Svatě Zdislavě se již v několika tematických přílohách rozsáhle věnoval Katolický týdeník. Tu poslední naleznete v čísle 22 (KT 22/2015)

Paní Nila Vodičková před rozestavěným památníkem sv. Zdislavy

Původní návrh pro kostel v Křižanově

Aktivní členka místní farnosti, paní **Nila Vodičková** je iniciátorkou i výkonnou silou snahy křižanovských občanů o vybudování památníku sv. Zdislavy.

Jaký je váš vztah ke svatě Zdislavě?

V Křižanově žiji od nejtěplejšího dětství a po celou tu dobu jsem s její osobností nějak konfrontována. Už jako děcko jsem se cítila přitahována k jejímu oltáři a chodila se tam pravidelně modlit. Lákala mě původní dřevěná socha s klečící dívkou u nohou, vyjadřující dobrotu a štědrost. S dospíváním přešel můj vztah od hluboké úcty k důvěrnějšímu vztahu mezi děvčaty a později mi byla zase úžasně blízká jako matka matce. Na mém přístupu se podepsaly také umělecké a literární zájmy. Čím víc jsem o svatě Zdislavě přečetla odborných prací i beletrie, tím mi byla lidsky bližší.

A dnes?

Nyní už patřím mezi pamětníky a patrioty Křižanova a v mém vztahu k naší světici převažuje vděčnost. Je mnoho důkazů, jak moc se za naše rodiny přimlouvá. I proto si přeji, aby se po dobách totality, kdy to nebylo možné, konečně dostalo nejvýznamnější obyvatelce našeho městyse, ba celé Vysočiny zasloužené a viditelné pocty. Křižanovu to určitě nebude na škodu – zbohatne o skvělé umělecké dílo, o nový důvod zájmu turistů.

Tohle ale není váš první pokus o zviditelnění svatě Zdislavy...

Už v závěru totality jsem cítila určitý dluh Křižanova vůči tehdy blahoslavené paní Zdislavě, malá dřevěná socha mi nepřipadala dost důstojná. Na tom jsem se shodla s tehdejšími faráři P. Metodějem Kotíkem. V osmdesátých letech jsem tedy využila svých známostí mezi umělci a pomohla pro náš kostel zajistit krásnou plastiku od akademického sochaře Františka Kovaříka. Je na ní paní Zdislava při sňatku s Havlem z Lemberka.

Ani myšlenka postavení památníku svatě Zdislavy v Křižanově není nová.

Opravdu, ta myšlenka zrála mnoho let. Jsou za ní jména dvou dominikánských kněží, kteří navzdory riziku během totality neúnavně burcovali víru zdejšího kraje a spolu s ní šířili zdislavskou úctu. Byli to P. Cyril Šíma a P. Ambrož Svatoš, které k nám přivedla totalitní internace na nedalekém Moravci. Byl to jeden z příkladů, jak Bůh dokáže využít k dobrému tvrdé skutky nepřátel.

Plastika od akademického sochaře Františka Kovaříka představuje paní Zdislavu při sňatku s Havlem z Lemberka. Umístěna je v kostele sv. Václava v Křižanově.

Jaká je vaše role v současném úsilí?

Nejdříve jsem s nekonkrétním nápadem zaklepala u nynějšího pana faráře. Přijal to s nadšením. Jak se tvořil okruh spolupracovníků a zazněl souhlas vedení obce, upřesňovala se postupně i vize uměleckého díla. Vybrali jsme jeho autory, spolu s nimi pak místo a podobu památníku. Pokud jde o mne, svou roli jsem našla jako pomocnice pana faráře. Rozhoduje on a já vykonávám všechno, na co při pastorační dvou velkých farnostech nemá čas. Vyřizuji úřední písemnosti a věřte, že jich není málo. Získala jsem pro náš památník svatě Zdislavy podporu čelných politiků i duchovních pastýřů. Stejně usilovně se snažím přesvědčit sponzorské firmy i širokou veřejnost, aby nám pomohly finančně.

Jak lidé reagují?

Projevili nečekaný zájem a vstřícnost.

Z rozhovoru Václava Štauda, Katolický týdeník

Historické kalendárium ČERVEN

Květen letošního roku byl v celé Evropě ve znamení připomínek 70. výročí od konce 2. světové války. Květnové události roku 1945 byly dramatické rovněž v naší diecézi, k jejich podrobné charakteristice ale není kalendárium určeno. Ovšem v důsledku poválečných událostí musel tehdejší biskup Anton Alois Weber odvolat z pozic ve správě diecéze osoby německé národnosti a dne **16. června 1945**, tedy před 70 lety, jmenoval generálním vikářem Mons. Josefa Kušku, čestného kanovníka litoměřické kapituly a faráře v Kováni. Kuška byl Weberovým blízkým spolupracovníkem a v letech 1939–1943 zastával úřad generálního vikáře tehdejší protektorátní části diecéze. Ve staronové funkci působil až do roku 1947, následně žil znovu v Kováni, po zatčení Státní bezpečností zemřel za nepříliš vyjasněných okolností dne 25. ledna 1953 ve věku nedožitých 80 let.

Václav Leopold Chlumčanský z Chlumčan a Přestavlk je znám především jako mecenáš dnešního Národního muzea, přítel Josefa Jungmanna a pražský arcibiskup. Ovšem 13 let před svým jmenováním do uvedené funkce strávil jako biskup v Litoměřicích (1802–1815), přičemž z jeho zdejšího působení lze např. zmínit jeho podporu semináře či zájem o sociální problémy, díky čemuž si vysloužil přívlastek „otec chudých“. Vzpomínka by tomuto prelátovi měla být věnována i **14. června**, kdy uplyne 185 let od jeho úmrtí.

Chlumčanského nástupcem ve funkci litoměřického biskupa byl **17. června 1815**, tedy přesně před 200 lety, císařem Františkem I. jmenován Josef František Hurdálek. Jeho životopis byl naplněn především pedagogickou prací na různých církevních vzdělávacích ústavech, r. 1794 byl jmenován děkanem litoměřické kapituly. Hurdálekovo jméno je však především spojováno s aférou tzv. bolzanistů, tedy následovníků originálního filozofa Bernarda Bolzana, v pedagogickém sboru litoměřického kněžského semináře, v jejímž důsledku v roce 1822 rezignoval na post litoměřického biskupa a dožil v ústraní v Praze.

V pátek **19. června** uplyne 170 let ode dne, kdy byla v Litoměřicích slavnostně otevřena a biskupem Augustinem Bartolomějem Hillem vysvěcena Mariánská nemocnice. Toto první veřejné zdravotnické zařízení v Litoměřicích vzniklo z iniciativy uvedeného biskupa a bylo jasnou demonstrací jeho zájmu o dobové sociální problémy. Mariánská nemocnice existovala až do poloviny 20. století, dnes se v jejím objektu (Daliborova ulice č.p. 5) nachází středoškolský internát.

Martin Barus

Cesta strastiplná, ale užitečná

Farníci ve Francově Lhotě zbudovali muzeum kardinálu Trochtovi

Litoměřice a Francovu Lhotu, severočeské město a valašskou obec, spojila oslava 110. výročí narození kardinála Štěpána Trochty. V rodné obci bylo 3. května 2015 otevřeno jeho muzeum.

Expozice v domě, kde se budoucí salesiánský kněz, vězeň nacismu i komunismu, litoměřický biskup a kardinál na jaře 1905 narodil, má podle administrátora Francovy Lhoty P. Stanislava Zatloukala připomenout Trochtův odkaz. „Ten vyjadřuje biskupské heslo, které si zvolil a které také člení expozici na tři části: práce, obět a láska,“ doplnil kněz. Kromě informačních panelů vystavuje muzeum i kardinálovy osobní předměty a návštěvníci zde rovněž mohou zhlédnout film Zdeňka Zvonka o Trochtově životě.

K požehnání a otevření muzea, které si farníci z velké části sami zbudovali poté, co na zchátralý dům vybrali před osmi lety peníze ve veřejné sbírce, byl přizván Trochtův nástupce v úřadu litoměřického biskupa Jan Baxant. Ten při slavnostním ceremoniálu ocenil skutečnost, že se jedná o iniciativu místních občanů.

„Nebylo to nařízení ani z Litoměřic ani z Olomouce, ale vzniklo z vůle místních obyvatel,“ poukázal archivář litoměřického biskupství Martin Barus.

Slova vděčnosti si vysloužili také dva iniciátoři celého projektu, kteří se nicméně ze zdravotních důvodů nemohli slavnosti zúčastnit: bývalý farář P. Anton Kasan a farník Jaroslav Novosad, autor několika publikací věnovaných Trochtovi a také textů v nově otevřeném muzeu.

Čtrnáct pozastavení Štěpána kard. Trochty

Autor: Jaroslav Novosad
(Vydáno u příležitosti 110. výročí Trochtova narození, r. 2015)

Slavnostnímu otevření muzea předcházela dopoledne mše svatá ve farním kostele sv. Štěpána, kterou celebroidl Mons. Baxant a s ním také salesiánský kněz z Brna, Fryštáku a Teplic a místní

duchovní správce. V úvodu bohoslužby přivítal všechny shromážděné starosta Francovy Lhoty Karel Matuš a vyjádřil přitom přesvědčení, že kardinál Trochta si veřejné ocenění zaslouží. „Ochotně pomáhal lidem všude tam, kde působil, a za svůj chudobný původ se nejen nestyděl, ale rád se k němu hlásil,“ řekl mimo jiné.

Republikový unikát. Muzeum, které se přímo věnuje jednomu z českých biskupů, navíc vybudované díky nadšení zdejších farníků, je ojedinělou záležitostí.

Biskup v homilii připomenul významné milníky Trochtova života. „Štěpán Trochta byl vězněn nacisty i komunisty, zastupoval také československé biskupy při vyjednávání s vládou. Jako biskup zažil několik let nuceného odtržení od lidí, s nimiž byl spjat, pro které jako zasvěcená osoba žil,“ zmínil. „Žil charismatem svatého Dona Boska, vychovával láskou důslednou. Chtěl vždy jednat čestně a přitom podle svého svědomí, nikdy ne slabošsky nebo křivě. Spoléhal na to, že skrze jeho ústa a ruce jedná Bůh, jehož je nástrojem,“ řekl biskup a přidal také osobní vzpomínku na setkání s kardinálem Trochtou během svých let strávených v litoměřickém kněžském semináři.

Muzeum ve zkratce

V roce 2007 zorganizoval tehdejší tamní farář Anton Kasan sbírku. Připojili se sponzoři a další dárci a farnost dům od majitelů odkoupila. Zhruba sto let starý dům z nepálených cihel byl ve špatném stavu. Farníci, rodáci, členové Valašské nadace a další dobrovolníci ho svépomocně opravili s cílem vytvořit v jedné jeho části expozici věnovanou kardinálu Trochtovi a ve druhé prostor pro spolkové aktivity. Objekt byl loni v prosinci předán farnosti a letos v květnu slavnostně otevřen.

Slavnostním dnem, ke kterému se do Francovy Lhoty sjeli lidé ze širokého okolí i rodáci ze všech koutů republiky, však péče o Trochtův odkaz nekončí. Podle plánů farníků má kardinálův rodný dům v budoucnu nabízet prostory pro setkávání a spolkové aktivity, případně i ubytování.

Kateřina Trochtová, bývalá starostka Francovy Lhoty, a Martin Barus, archivář litoměřického biskupství.

v roce 1969, blahopřejný telegram, jenž mu k udělení kardinálské hodnosti poslal spisovatel Václav Havel, žádost Farního úřadu Francova Lhoty o udělení svátosti biřmování v roce 1969 a výběr z přijaté i odeslané korespondence. Z fotografií jsou vedle snímků z pastoračních návštěv v diecézi či z kardinálova pohřbu cenné především ty, které zachycují Trochtův příchod

do Litoměřic v roce 1947,“ sdělil archivář Martin Barus. Jak uvedl, jedná se o výběr orientovaný především na tu skutečnost, že muzeum vzniká v Trochtově rodišti, proto by měl být zajímavý především pro obec.

„Je tu ještě mnoho práce. Je třeba upravit zahradu u domu, aby se stala místem, kam budou moci chodit lidé odpočívat, a připravit zázemí pro projekt Od zrníčka ke chlebičku, který ve Francově Lhotě běží. To jsou teď klíčové věci. Důležitým naším úkolem je, aby byl domeček živý, protože kardinál je pro mno-

hé z nás ztělesněním energie života a vůle po životě. Aby nezůstal jen nějakým památkem, ale aby myšlenky a inspiraci, kterou nám život kardinála přináší, pomáhal šířit dál,“ poukázala bývalá starostka Francovy Lhoty Kateřina Trochtová (není s kardinálem Trochtou příbuzná). „Pro mne osobně to byla strastiplná cesta, ale vždycky vyvážená ziskem kardinála Trochty: zase jsem se o něm něco více dozvěděla a zas mě inspiroval k něčemu dalšímu. Byla to strastiplná, ale užitečná cesta,“ dodala.

Z prachu pozvedá slabého, ze smetiště zdvihá chudého, aby ho posadil mezi křižata svého lidu, (Ž 112,7)

Když se **26. března 1905** v tomto domě ozval křik novorozeného děčka, Štěpána, jen sám Pán Bůh věděl, že z něho jednou bude kardinál.

Když **na podzim roku 1913** vynášeli z tohoto domu rakev otce, dvaatřicetiletého Františka Trochty, osmiletý osiřelý Štěpán netušil, že právě on bude jako salesián pečovat o podobně malé sirotky a opuštěné děti.

Když **v listopadu 1923** nasedal jako osmnáctiletý u tohoto domu na koňmi tažený vůz, aby ho odvezl na nádraží do Bylnice a odtud cestoval za poznáním salesiánů, netušil, že se sem vrátí až za pět let, v září 1927, již jako salesián, aby pomáhal ve Fryštáku vytvořit kolébkou českého salesiánského díla. (Na den přesně za dvacet let bude v den sv. Václava zveřejněno jeho jmenování biskupem.)

Když **roku 1932** odcházel již jako P. ThDr. Štěpán Trochta z tohoto domu ke své primiční mši a právě v tu chvíli se shromáždění lidé modlili desátek „který pro nás těžký kříž nesl“, nemohl vědět, jak tvrdě na něj dolehne kříž života, kříž práce kněžské i práce otrocké v koncentráku či ponížení při politickém věznění.

Když **16. listopadu 1947** z tohoto domu za ním odjížděla jeho maminka Anna k biskupskému svěcení do Prahy, měla radost i obavy o svého syna, jak to vyjádřila hned po svěcení: „Dnes ti volají Hosanna a zítra budou křičet Ukřižuj.“

Když **2. července 1960**, po pětiletém internování a sedmiletém vězení, z tohoto domu doprovázel svou matku na poslední cestě, mohl jen v civilu, nikoli jako kněz, přihlížet smutečnímu obřadu.

Když jako biskup nebo kardinál přespával v tomto domě při návštěvách rodné vesnice **v letech 1948, 1969, 1970 či později**, to byly jen chvílky odpočinku po církevních obřadech.

Naposled se zde kardinál Štěpán Trochta vyspal **2. září 1973**, kdy posvětil dva nové zvony (Panny Marie Pomocnice a Svatého Štěpána) a závěrečnou promluvu končil: „Až uslyšíte, že si mne Pán Bůh povolal, prosím vás, ať mně ty zvony zazvoní.“ A zvony 6. dubna 1974.

(text vítající návštěvníky muzea)

Zeptali jsme se

Jakým způsobem jste vy osobně přiložili ruku k dílu?

Pavlína Kolínková

V začátku, když se díky otci Antonovi tenhle domeček zachránil, jsem byla členkou farní rady.

Tehdy jsme přemýšleli, co s ním bude dál. Nakonec jsem byla v užším týmu, který projekt dotáhl do konce. Pomáhala nám ale celá dědina!

Dnes su dojatá. Mám radost, protože nebyly jen chvílky, když sa nám dařilo. Někdy jsme už nevěděli, jak dál, někdy jsme sa třeba neshodli, třeba sa aj na farní radě pohádali a pak zase říkali, jestli to má cenu nebo ne. A teď když to tak vidím, su ráda, že jsme to pro kardinála Trochtu udělali. Je to velká osobnost. Myslím, že nás společná práce stmelila a posílila aj duchovně.

Anna Kadlecová

Když bylo třeba, tak jsme tady hrabali, sadili, uklízeli, no tož to víte, jak to je. Jsme rádi, že to tady máme. A já si myslím, že je to tak každého člověka přeci povinnost, ne? Nás je tady takových víc. My třeba chodíme uklízet do kostela nebo na Hostýnek, že? Už vím, koho mám oslovit – zavolám tady Maruše, ona zavolá svojí sestře, zavoláme takových deset patnáct lidí, uklízíme a máme z toho potom dobrý pocit, protože děláme pro někoho něco. Jak to pravili dneska v tom kázání, to sa mi líbilo, že nemáme být jen sami pro sebe, ale že máme být pro všechny.

Připravila Jana Michálková a Jiří Gračka

Fotogalerie na straně 23

Loňskému výročí úmrtí kard. Štěpána Trochty jsme se obsáhle věnovali ve Zdislavě 2014-03

Štěpán Trochta

byl jedním ze zakladatelů české provincie salesiánů. Narodil se 26. března 1905 ve Francově Lhotě na Vsetínsku. Za 2. světové války byl vězněn v koncentračních táborech Mauthausen a Dachau. V roce 1947 byl jmenován litoměřickým biskupem. Za své nelояální vystupování vůči komunistickému režimu byl zatčen, vězněn a následně internován. Do své diecéze se směl vrátit teprve v roce 1968. O rok později byl „tajně“ jmenován kardinálem. Zemřel 6. dubna 1974 a jeho pohřbu se zúčastnil mj. i kardinál Wojtyła (Jan Pavel II.). Pochován je na litoměřickém hřbitově. Jeho biskupským heslem bylo: Práce – obět – láska.

Jak jsem se učil být farářem X. Vše má své meze

Kostel, který jsem přijal jako novokněz a spolu s ním ještě Milovice, se začal úctyhodně plnit. Jak lidé říkali, jde-me se podívat na nového velebníčka. To ještě dneska chodí mladí muži na kněze? My jsme mysleli, že to už ani neexistuje. Kostel, kam chodila jedna desítka lidí, se začal naplňovat směrem k trojicfernému číslu. Byl jsem rád a přál bych to dnešním mladým kněžím. Dnes je vše jiné. Lidé jsou tak vzdálení a bez zájmu o všechno duchovno, že to až překvapuje. Až když jsou na dně, pak přijdou. Jsou ale i ti, kteří Pána Boha vnímají. Dokážou vidět a dokážou slyšet, teprve z nich roste nové semě.

Vraťme se však k tomu podívání. Ano, i zvědavost – na duchovní hodnoty, někdy na duchovního – může být užitečná. V Kostomlatech a Milovicích byli lidé zvědaví především na to, co nového se děje v našem kostele nebo jaké budou bohoslužby. Ten mladý vyklidil celý kostel, vyvezl z něj všechny zahrady a hospodské židle, dokonce i umělé květy z věnců, kterých skutečně bylo! Všechno to naložil na valník od traktoru, a to mu jeden nestačil. Obrátil se dvakrát. Naproti kostelu žil starý gymnaziální profesor matematiky a chemie. Syn bývalého kostelníka. Běhal chudák po vsi a říkal: „Lidičky, ten mladý vystěhuje celý kostel.“ Bylo tedy vzrušo a lidé to dobře kvitovali. Docházka se zvyšovala, ovšem dochvilnost byla čím dál horší. Bylo nabíledni, že jsem začínal s deseti, výjimečně s patnácti, ale končil s osmdesáti i více věřícími.

Začal jsem tedy rozprostírat síť na opozdilce. Během kázání i po mši svaté jsem uvaloval sankce. Přerušil jsem a čekal, jsem až se ta či ona paní usadí, podá ruku a zeptá se, za koho je mše. Po mši svaté jsem měl hnedle druhou kázání o nedochvilnosti, rušení sou-seda při mši a usebranosti v modlitbě. Ne, nikoho jsem nešetřil. Na mnohé jsem i významně pohleděl. Projevy se neměly účinkem. Lidé do kostela spěchali, aby se velebníček nezlobil. Už se mi někdy zdálo, že bych toho napomínání měl nechat. Vždyť se někdy stane, že někdo zaspí, nebo ho něco doma zdrží. Ten rohatý mě však stále říkal: „Jen do nich, nic jim nepřimíjej.“

Jednoho dne mě Pán Bůh ukázal, že dokonaly je jen on, a nikoliv nějaký administrátor z Kostomlat. Sobota večer proběhla jako vždy – koupel, oholit, čistá obuv a prádlo bylo připraveno na židli. Kázání ještě na posteli přečtené a vložené do desek. Vše je akorátní.

I budík pro jistotu natažen. Spánek byl sladký. Až někdy ráno jsem se pomalu probouzel za velkého bouchání, hovorů a volání. To vše se mi promítalo do snu. Pak to však přišlo. Otevřely se mi oči, podívám se na budík. Nevěřím svým očím. Dívám se ještě na hodinky na ruku, ale ani pendlovky neukazují méně. Je za deset minut osm. Mše svatá je v osm hodin. Běžím přes pokoj a navlékám na sebe prádlo, kalhoty, boty a triko. S košilí jsem se nezdržoval. Klerika byla v cuku letu na mně, ale přesto mé nevěřivé oči těkaly z jedné hodiny na druhou. Můj rozum to nemohl pochopit. Že bych já, vždy tak přesný a akorátní, něco takového dopustil?

Když jsem otevíral dveře, stály u nich plačící babičky. Jedna vyprávěla o tom, že viděla jít na faru nějakého četníka. Mimochodem na faře jsem měl školu, tři třídy. A člen SNB jim vysvětloval

Napsali jste...

dopravní značky. Přesto to stálo za zamyšlení. On tak otevřeně mluví, kdo ví, jestli ho nezavřeli. Jiná žena se zmiňovala, jak jsem jel včera na Lysou nad Labem a v té zatáčce před mostem mně tak ječely pneumatiky, že mysleli, že jsem se převrátil. Uzavřely to otázkou: Snad se někde nezabil?

„Zdař Bůh!“ Skutečně bych jako horník raději běžel do kostela nějakou slojí, ne-li kanálem. Na schodech před kostelem stála spousta lidí. Bleskově jsem otevřel dveře a odpovídal zdrceným pohledem na nejapné otázky: „Velebný pane, to jste zaspal? Nebyl jste včera v Hroněticích na tancovačce? Nevypil jste více toho mešního? Anebo, nedej Bože, nesnědl jste něco zkaženého?“ Jen pan Augustýn, varhaník, mi s úsměvem řekl: „To jste si to slízl.“

Přes všechny úprky a kvalt jsem začínal ve čtvrt, ne-li deset minut před půl. Už se ani Pán Bůh nemohl dívat na tu moji zpupnost. Nebo dobrý Ježíš mi chtěl ukázat, že dobrý pastýř je především milosrdný. Možná, že to byl Duch Svátý, kdo mě osvětlil, abych nepoužíval jenom rozum, ale také srdce. V každém případě bych chtěl poděkovat Otci i Synu i Duchu Svátému.

WV

(další ze vzpomínek jednoho z kněží naší diecéze)

Školy navázaly spolupráci

Víceméně přes kopec stojí dvě školy. Jednou je základní škola na okraji

Ústí nad Labem v Trmicích a druhou najdete pod dlouhým názvem Biskupské gymnázium, Základní škola a Mateřská škola v Bohosudově. V obou školách chtějí učitelé z dětí vychovat spokojené, pracovité, sebevědomé a vzdělané lidi, kterým není cizí ochota navzájem si pomáhat, respektovat se a s otevřeností přijímat jeden druhého. Na obou školách studují děti velmi nadané, průměrné i ty, které bojují s různými problémy.

Dlouho jsme po sobě přes kopec pouze pokukovali a nesměle navazovali první kontakty. Teprve letošního školního roku jsme se rozhodli otukávání zanechat a navázat pevné kontakty a vazby. Jak ale překonat rozdíl mezi základní školou a školou, kam chodí děti od mateřské školy po maturanty? Řešení se nakonec našlo. Obě školy mají dramatický soubor, pěvecký sbor a kapely, každým rokem se úspěšně připravují na různé divadelní, hudební a recitační soutěže. Proč tedy nejít touto cestou a navzájem si nepředvést, co nám jde?

Po dlouhých přípravách se 10. dubna do Bohosudova vydali nejlepší recitátoři z Trmic podporovaní svou hudební skupinou, kde je doprovázeli bohosudovští recitátoři a bohosudovská kapela. Děti především z prvního stupně s otevřenou pusou sledovaly skoro stejně staré recitátory z Trmic, nadšeně tleskaly Patricii Peckové z 5. třídy z Trmic, smály se při vystoupení větších recitátorek z druhého stupně a k velkému umění přičichly při vystoupení Kateřiny Lisnerové z Bohosudova, která v recitační soutěži postoupila do krajského kola, a Nely Džudžové, která si připravila monolog ze Shakespearovy hry. Obdobná situace se pak opakovala o čtrnáct dní později 24. dubna při návštěvě bohosudovských v Trmicích.

A naše přátelské vztahy dál zpevníme plánováním dalších společných návštěv. Na podzim žáci deváté třídy z Trmic přijeli navštívit výstavu o Berlínské zdi do Bohosudova a studenti kvinty se už brzy těší na společné vystoupení divadelních sborů v Trmicích.

Takové návštěvy jsou pro nás všechny velmi důležité. Potvrzení si, že někde TO dělají podobně, že naši žáci jsou šikovní, obdivuhodní a obstojí ve srov-

nání s ostatními, že naše práce je smysluplná, je často naší jedinou odměnou v práci s dětmi.

Iva Reichová, BGBZS Bohosudov

Víkend pro ženy v Jiřetíně pod Jedlovou

O víkendu 13. až 15. března jsem se zúčastnila víkendu pro ženy, který pořádalo Centrum pro rodinu litoměřické diecéze. Pod vedením Mgr. Ivany Růžičkové jsme prožily krásný víkend. Téměř třicet rozmanitých žen se sešlo, aby spolu mluvilo, mlčelo, slavilo, pobylo a modlilo se. Program byl moc hezky koncipován. V pátek jsme se po společné večeři krátce seznámily. Každá z účastnic si měla přivést svůj oblíbený hrneček a představit se druhému jeho prostřednictvím. Jako jsou hrnečky rozdílné, jsme i my rozdílné, a přece zajímavé a krásné. Hlavní program je vždy v sobotu. Dopolední přednáška byla zaměřena na identitu ženy. Rozjímaly jsme nad knihou K. Zenové Být ženou. Po přednášce jsme se rozdělily do pěti skupinek, v nichž jsme si sdělovaly osobní zkušenosti. Po obědě byl čas na procházku, šlofička, osobní modlitbu či posezení u kávy. Odpoledne jsme si povídaly o duchovním mateřství. Po přednášce jsme si zapsaly otázky k uvažování, třeba: Přemýšlela jsem už o sobě jako o duchovní matce? Kde konkrétně můžu takové mateřství žít? apod. Atmosféra ve skupinkách byla velice otevřená. Večerní program byl ve znamení radosti a smíchu, Ludmila Křivánková četla ze své knížky esejí Papiňák.

Další společný víkend bude opět na podzim. Je to jedinečná možnost pro ženy zastavit se, věnovat se dva dny pouze sobě, a to jak tělu, tak duši. Ženy se potkají s jinými věřícími z diecéze, mohou si otevřeně pohovořit, nemusejí vařit a pořádně si odpočinou.

Ludmila Křivánková

Májová pouť na Klokočce

Kousek od Mnichova Hradiště je v lesích ukryta barokní kaple, kterou v roce 1724 nechala postavit hraběnka Markéta z Valdštejna v místě, kde ze země vyvěral léčivý pramen. Kaple byla zasvěcena u nás neznámému francouzskému světcovi, svatému Stápinovi, ale snad proto, že byla svčena na svátek sv. Prokopa, nazývá se také jménem tohoto světece. Barokní památku zvenčí zdobí sochy sv. Jana Nepomuckého a sv. Ivana. Kdysi rostl nad pramenem veliký keř klokočí, odtud zajímavé jméno tohoto místa. Právě tady se konala v neděli 2. května, jako každoročně, poutní bohoslužba. Připutovalo sem více než sto dvacet věřících. Mládež z farnosti Belá pod

Bezdězem přišla i s P. Kamilem Škodou pěšky od bělského kostela. V letošním roce přijel i vzácný host, otec biskup Pavel Posád, který byl hlavním celebrantem. Koncelebrovali P. Pavel Mach z Mnichova Hradiště, P. Radek Vašínek z Hrádku nad Nisou, P. Miroslav Maňásek z Českého Dubu a P. Kamil Škoda z Belé pod Bezdězem. Při oltáři pomáhali také tři ministranti.

V krásném jarním dni prožili poutníci mši svatou pod širým nebem. Otec biskup zvučným hlasem kázal. Na elektrické klávesy hrály Anna Vlachovská a Věra Šulcová, které tak navciily s dětským sborem Scholička z Mnichova Hradiště pár skladeb. Několik mužů hrálo na dechové nástroje. Po mši byla mariánská pobožnost, pod korunami vysokých stromů zněly mariánské litanie a písně k Panně Marii. Potom otec biskup posvětil pramen, který se nachází pod kaplí a hned se také sám napil. Nálada byla výborná, lidé ještě dlouho po mši svaté stáli ve skupinách a povídali si. Ženy napekly doma různé dobroty a rozdávaly je. Každý se chtěl také napít z požehnaného pramene a mnozí si odnášeli vodu v lahvích domů. Za vzornou organizací a květinovou výzdobou patří dík panu inženýru Josefu Pálkovi a jeho ženě.

Zuzana Adamová

Eichstätt prezentoval Litoměřice

Zanedlouho tomu bude rok, co se litoměřická diecéze prezentovala na celoněmeckých Katolických dnech v bavorském Řezně. Městu na Dunaji se litoměřická diecéze připomněla i letos, a to při příležitosti zahájení tzv. Pfiingstaktion pořádané Renovabis.

Renovabis, organizace zřízená Německou biskupskou konferencí v roce 1993, naplňuje své poslání, tedy podporovat pastorační, sociální a společenskou obnovu v bývalých komunistických zemích střední, východní a jihovýchodní Evropy, zpravidla spolufinancováním nejrůznějších projektů. Mezi země, kam směřovala a nadále směřuje podpora Renovabis, patří také Česká republika. I v litoměřické diecézi to bylo a je nesčíslné množství větších či menších projektů pastoračního, sociálního, vzdělávacího, kulturního a jiného charakteru, na které Reno-

vabis přispělo a přispívá. Aby mohlo Renovabis tuto svou zcela konkrétní solidaritu německých katolíků s lidmi střední a východní Evropy uskutečňovat, shromažďuje finanční prostředky od dárců. Jednou za rok, o slavnosti Soslání Ducha svatého, se obrací na účastníky nedělních bohoslužeb po celém Německu s prosbou o jejich velkorysost. Zahájení této celoněmecké sbírky, tedy tzv. Pfiingstaktion („svatodušní akce“), se koná tři až čtyři týdny před svatodušními svátky, pokaždé na jiném místě a je spojeno s prezentací projektů, které Renovabis díky štěd-

Gerhard Rott z Biskupství Eichstätt

rosti dárců mohlo v zemích bývalého východního bloku podpořit. Jako dějiště zahájení Pfiingstaktion bylo pro letošní rok vybráno Řezno.

Mezi stánky, které se na Pfiingstaktion prezentovaly, mohli jak účastníci zahájení Pfiingstaktion, tak náhodní kolemjdoucí navštívit stánek litoměřické diecéze. Ta zde byla zastoupena díky své partnerské diecézi z Eichstättu. Pan Gerhard Rott, referent oddělení pro vztahy se zahraničím Eichstättského biskupství, poskytoval zájemcům fundované informace o litoměřické diecézi, kterou velmi dobře zná především díky svým mnohým cestám do Čech. Litoměřice, jakožto konkrétní příklad diecéze, kde se mohla díky Renovabis a především díky jeho dárcům uskutečnit řada dobrých věcí, se tak díky Eichstättu dostaly (opět) do Řezna.

Jana Hovorková

Domov na Dómském pahorku je domovem pro seniory provozovaný Farní charitou Litoměřice. Nachází se v blízkosti katedrály sv. Štěpána s krásným výhledem na historickou část města Litoměřice a České středohoří. Jeho název pramení již z historie Litoměřic, kdy zde ještě před vznikem města stálo „hradiště na Dómském pahorku“.

Domov na Dómském pahorku poskytuje komplexní péči seniorům starším 65 let především z Litoměřic a blízkého okolí. Klientem se však může stát kterýkoliv obyvatel naší republiky, který má zájem být zde umístěn. Celková kapacita Domova je 118 lůžek

Domov na Dómském pahorku

s možností ubytování na jednolůžkových nebo dvoulůžkových pokojích. Všechny pokoje mají vlastní sociální zařízení. Kromě domova pro seniory, je zde nabídkou a služby týdenního stacionáře. Stacionář je určen klientům, kteří chtějí využít služeb po kratší dobu, od několika dnů po několik týdnů.

Cílem Domova je poskytnout individuální péči potřebným s ohledem na zachování jejich schopností a dovedností. Pracovníci respektují odlišnosti každého člověka a snaží se mu přizpůsobit. Vždy je na prvním místě kvalita péče a respektování důstojnosti každého klienta, a to od začátku až do ukončení jeho pobytu. Zároveň také pracovníci dbají na bezpečné a bezbariérové prostředí a bohatou nabídkou volnočasových aktivit.

Novinky v péči

Na kvalitě poskytované služby se v Domově pracuje stále. Nově je zde zavedena individualizovaná péče se zaměřením na životní zvyklosti obyvatel, dále paliativní a nutriční péče a nedílnou součástí je i bazální stimulace u klientů, kteří ji nezbytně potřebují. V počátcích jsou také pracovní postupy, kdy se využívají prvky biografie klientů.

Na přiblížení uvedených pracovních postupů jsme se zeptali vedoucí Domova na Dómském pahorku Ing. Lucie Škopánové.

Paliativní péče

Pro paliativní péči jsme se rozhodli proto,

že umírání je přirozenou součástí lidského života. Cílem paliativní péče je zmírnit bolest a další tělesná a duševní strádání, zachovat klientovu důstojnost a poskytnout podporu jeho blízkým. Tím se snažíme zkvalitnit péči o člověka, pomoci mu důstojně odejít ve známém prostředí, v okruhu blízkých osob, ke kterým má citové vazby. Zároveň tato péče umožňuje i našim zaměstnancům důstojně doprovodit klienta až do jeho konce a rozloučit se s ním.

Nutriční péče

Nutriční péči rozumíme souvislé posuzování výživového stavu každého klienta a s tímto spojenou příslušnou úpravu stravy tak, aby pozitivně ovlivňovala nutriční stav klientů, stabilizovala a zlepšovala jejich psychickou i fyzickou

kondici. Díky tomu se zvyšuje soběstačnost obyvatel našeho Domova a snižuje riziko zdravotních komplikací. U nás je nutriční péče zajišťována nutriční terapeutkou ve spolupráci s ošetřujícími a zdravotnickým personálem.

Pro dokumentování a sledování nutriční péče jsou vytvořeny speciální formuláře, uzpůsobené našim klientům a zařízení. Nutriční terapeut zpracovává s klienty nutriční anamnézu zahrnující (výpočet BMI), alergie na potraviny, omezení ve stravování – dodržování diety, problémy s kousáním, polykáním, oblíbená jídla, neoblíbená jídla, jídla vyvolávající trávicí potíže, typický denní příjem stravy a pitný režim.

Individuální přístup ke klientům je u nás na prvním místě, snažíme se vyhovět jak po stránce dietních, tak i osobních potřeb, složení jídelníčku se pak řeší každý měsíc na stravovací komisi, které se účastní i zástupci z řad klientů.

V rámci prevence rizika podvýživy provádíme nutriční sledování. Nutriční sledování je speciální formulář, na jehož základě zjišťujeme změny v množství konzumované stravy, ztrátu hmotnosti, aktuální projevy nemoci, stres, pohyblivost klienta a neurovegetativní potíže. Vážení klientů probíhá pravidelně (jedenkrát za měsíc). Další metodou je sledování stavu výživy a příjmu tekutin. Na formuláři určeném pro zapisování příjmu stravy

a tekutin lze u jednotlivých klientů zapisovat množství zkonsumované porce.

Nutriční terapeutka dále spolupracuje s lékařem – nutričním specialistou, který v případě potřeby předepíše doplňkovou tekutou výživu. Doplňková výživa je doporučována klientům se sníženým příjmem stravy jako prevence proleženin a svalové atrofie (ubývání svalové hmoty).

Využití biografických prvků v péči o klienty

V Domově na Dómském pahorku se stále snažíme služby a přístup k seniorům zkvalitňovat. Od loňského roku zavádíme „nový přístup k uživateli“ tzn. práci s jeho biografií. Práce s biografií nám pomáhá porozumět jak změněným způsobům v chování uživatele, tak i jeho životním etapám, které se hluboko a emočně otiskly v paměťových stopách a ovlivňují jeho chování a jednání. Biografie uživatele nám pomůže odkrývat jeho potřeby a přání a tím mu pomoci plnohodnotně prožít zbytek života.

Zde hraje velmi důležitou a významnou roli i prostředí a způsob chování personálu, který má prvotní úkol nejdříve oživit psychiku konkrétního člověka. Personál se snaží tímto přístupem péče opět nastartovat zájem našich obyvatel o denní život. Člověk se daleko lépe cítí ve známém prostředí, proto se pobyt u nás snažíme zpříjemnit tím nejlepším způsobem, např. každý klient si v rámci možností vybaví svůj pokoj vlastním nábytkem, obrázky, povlečením, peřinou apod.

Biografii uživatele se začneme zabývat již při sociálním šetření. Pokud nelze zjistit potřebné informace, zapojíme rodinné příslušníky.

Dále u nás aplikujeme bazální stimulaci. Bazální stimulaci provádíme jak při koupeli uživatele, tak i na lůžku. Stimulace probíhá za pomoci vonných olejčků a hudby. Personál byl v tomto směru proškolen.

Dobrovolníci z T-Mobile pomohli klientům přesadit květiny

V okolí Domova je park s vodotryskem

Nabídka volnočasových aktivit

Ke každodenním činnostem snad každého z nás patří takové aktivity, které člověka povzbudí, rozveselí a obohatí na duchu. Proto jsou v Domově pro seniory připravovány a realizovány kulturní a společenské akce, přednášky, tělesná cvičení s hudbou obohacená rozumovými hrami a tréninkem paměti,

Místo pro společenské akce

luštěním křížovek, zpívání, ruční práce s různými materiály v jednotlivých dílnách, pečení moučníků, výlety, vycházky, hraní společenských her, jako jsou Bingo, Člověče, nezlob se nebo karetní hry. V zimních měsících probíhá v tělocvičně hra BOCCA. Tato hra je vnitřní variantou hry pétanque, kterou hrají obyvatelé Domova od jara do podzimu na venkovním hřišti a patří mezi nejoblíbenější.

Od listopadu loňského roku se každý pátek před obědem pravidelně schází skupinka žen, které rády zpívají. Jde převážně o známé lidové písně. Tyto aktivity jsou zaměřeny hlavně na volný čas, nejen ty jsou však nedílnou součástí dne. Pro mnohé seniory jsou velmi důležité rozhovory, které ke každé aktivitě patří. Jsou lidé, kteří se vzhledem ke svému věku či zdravotnímu stavu nemohou nebo nechtějí fyzicky zapojovat, a právě pro ně je velmi důležitá pozornost okolí a popovídání si.

Ke každodenním činnostem patří také nácviky úkonů, které jsou pro někoho možná samozřejmostí, ale vzhledem k věku a zdravotnímu zatížení je některých seniorů již zvládnout hůře či vůbec. Cílem je zlepšit nebo alespoň udržet jejich dosavadní stav. Každý náznak zlepšení je pro zaměstnance velkou odměnou.

Za uplynulé období proběhlo v Domově i několik zajímavých kulturních akcí. Jde především o akce hudební, napří-

klad vystoupení žáků ZUŠ Litoměřice, pana Adolfa Škardy a jeho hostů, vystoupení hudební skupiny Veselý lidí, Bystřanky z DD Bystřany, Křešičanky Pustajky z Domova na Pustaji, Karavany z Lovosic, vystoupení dětí z MŠ a ZŠ v Litoměřicích s pásmo písniček a básniček a mnoha dalších.

Farní charita Litoměřice také úzce spolupracuje se Střední školou pedagogickou, hotelnictví a služeb v Litoměřicích. Studenti 3. a 4. ročníku pravidelně dochází za seniory, kde vykonávají průběžnou pedagogickou praxi. Praxe probíhá dvakrát týdně. V této době mají studenti připraveny výstupy (práci) se seniory. Jedná se převážně o tematická povídání zaměřená na určité svátky, výročí různých osobností, ale také praktická cvičení z oblasti trénování paměti.

Dobrovolníci jsou velkou pomocí

Častými návštěvníky Domova jsou také dobrovolníci, kteří sem dochází na základě spolupráce Domova s Dobrovolnickým centrem Diecézní charity Litoměřice. Díky této spolupráci je v Domově několik spokojených seniorů, kteří kontakt s dobrovolníkem s radostí vítají. I přesto, že mají seniori v nabídce dostatek aktivit k odreagování a snad i ke zpříjemnění dne, dobrovolníci i studenti jsou pro mnohé obyvatele Domova na Dómském pahorku nenahraditelným zpestřením všedního dne.

Stále pracujeme na z kvalitňování

Již popáté zorganizovali pracovníci litoměřické Charity seminář zaměřený na péči o staré a hendikepované lidi, který

se konal právě v Domově na Dómském pahorku. Zkušenosti si místní pracovníci vyměnili s vedoucími a sociálními pracovníky ze zařízení pečující o seniory v Německu, ale také s vedoucími středisek Charitní ošetřovatelské a pečovatelské služby z Litoměřic, Chomutova, Liberce, Mladé Boleslavi a Mnichova Hradiště.

Česko-německý seminář

Hlavním tématem semináře byla sociální práce se seniory v České republice. Na toto téma si připravili přednášku Roman Striženec a Vojtěch Bok, sociální pracovníci Diecézní a Farní charity Litoměřice. Hosté samozřejmě nevynechali prohlídku Domova na Dómském pahorku obohacenou o výklad vedoucí Domova a navštívili také budovu Diecézní charity Litoměřice, kde se seznámili s činností místní Charity.

Text: Lucie Škopánová, Vojtěch Bok, Ivana Kretová, Ilona Prskavcová,

Veronika Chaloupková, Edith Kroupová

Foto: archiv FCH Litoměřice

Nabídka aktivit v Domově je pestrá.

Pozvánky

Zveme trvalé jáhny do Hejnic

Zveme trvalé jáhny na vzdělávací seminář do Hejnic. Probíhat bude v Mezinárodním centru duchovní obnovy ve dnech 21. – 26. června 2015.

Hlavním tématem semináře jsou slova a myšlenky Svatého otce Františka, které napsal ve své apoštolské exhortaci o hlásání evangelia v současném světě, a téma eucharistie. Přednášejícími budou kněží působící v litoměřické diecézi. Součástí programu bude návštěva Drážďan, tamního biskupství a katedrály.

Poutní zájezd provází generální vikář P. Stanislav Příbyl.

Podrobný program a přihlášku naleznete na www.dltm.cz a na www.mcdo.cz. Bližší informace podá trvalý jáhen farnosti Dlouhý Most Michal Oleksák (tel. 602 945 915, michal.oleksak@centrum.cz).

Vyplněnou závaznou přihlášku pošlete prosím na adresu:

Mezinárodní centrum duchovní obnovy, Klášterní 1, Hejnice 463 62; mcdo@mcdo.cz.

Kanovnícké nešpory, Litoměřice, 7., 14., 21. a 28. 6. 2015

Katedrála sv. Štěpána, 17.00 hodin. Katedrální kapitula u sv. Štěpána v Litoměřicích zve na společnou modlitbu nešpor, která se koná každou neděli od 17.00 hodin. Všichni zájemci o modlitbu jsou vítáni.

Cykloput, Přímětice – Jeníkov, 14. – 17. 6. 2015

X. cykloput z Přímětice do Jeníkova k Panně Marii – Matce Důvěry. Start cykloputi: neděle 14. června od fary v Příměticích v 15 hodin (1. nocleh v neděli v klášteře v Nové Říši, 2. nocleh v pondělí na Sázavě, 3. nocleh v úterý v Brozanech). Vyvrcholení cykloputi: mše svatá v kostele sv. Petra a Pavla v Jeníkově ve středu 17. 6. přibližně kolem 11. hodiny. Nocuje se pod střechou ve vlastním spacáku na vlastní karimatce, zavazadla poveze doprovodné vozidlo.

Přihlášky, kontakt: P. Pavel Sobotka 731 402 650; Zdeněk Cvingrál 737 031 039; vranov@fatym.com.

Přednáška, Železný Brod, 16. 6. 2015

Aula sklářské školy, 18.15 hodin. Přednáška s besedou na téma „A bohové se vracejí!“.

Přednáší doc. Pavel Hošek, ThD. Akci pořádá Česká křesťanská akademie.

GENIUS LOCI – Hudba z Vídně, Prahy a Kroměříže, Louny, 17. 6. 2015

Kostel sv. Mikuláše, 19.00 hodin. Koncert duchovní hudby. Probíhá v rámci projektu Festival Mitte Europa.

Varhanní koncert, Litoměřice, 21. 6. 2015

Katedrála sv. Štěpána, 15.00 hodin. Varhanní koncert žáků Základní umělecké školy Litoměřice.

Kněžské svěcení, Litoměřice, 27. 6. 2015

Katedrála sv. Štěpána, 10.00 hodin.

Koncert, Rožďalovice, 27. 6. 2015

Kostel sv. Havla, 19.30 hodin. Concertino – koncert kytaristky a zpěvačky Lenky Filipové.

Ve znamení kalicha, Litoměřice, do 30. 8. 2015

Oblastní muzeum, út-ne 10.00–17.00 hodin. Výstava představí významnou historickou etapu Litoměřic, kdy došlo k proměně katolického královského města v město utrakvistické. Ze sbírek litoměřické diecéze byla na výstavu zapůjčena Bible litoměřicko-třeboňská, gotické kalichy, monstrance a konvolut Aristotelových spisů se scénou přijímání podobojí. Spolupřátelkou výstavy je Státní oblastní archiv Litoměřice.

Doprovodný program: přednášky a komentované prohlídky pro děti a dospělé.

9. června, 17.00 hodin

Jan Hus ve výtvarném umění své doby: přednáška prof. PhDr. Mileny Bartlové, CSc. (Fakulta humanitních studií UK a UMPRUM Praha)

16. června, 17.00 hodin

Komentovaná prohlídka výstavy: kurátorka Mgr. Kristína Sedláčková

23. června, 17.00 hodin

Husitský chorál v 16. století: přednáška Mgr. ThLic. Jiřího Žurka, Th.D. (Filosofický ústav AV v Praze)

30. července, 17.00 hodin

Hrady husitského století. Od pyšných sídel mocných k peleším lotrovským: přednáška Mgr. Milana Sýkory (Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostě)

20. srpna, 17.00 hodin

Litoměřické hudební rukopisy ze 16. století: přednáška Mgr. Martyiny Šarovcové, Ph.D. (Ústav dějin umění AV ČR, Praha)

Komentované prohlídky každou 3. sobotu v měsíci – 20. 6., 18. 7. a 15. 8. vždy v čase 10.00–11.30 hodin.

Více z pozvámek na www.dltm.cz

Z díře Mons. Jana Baxanta

- 10. 6. 10.00 hod. Setkání s vedoucími center mládeže, Příchovice
- 11. 6. 9.00 hod. Vikariátní setkání, Libešice u Žatce
- 12. 6. 18.00 hod. Setkání rodáků, Nové Zvolání
- 13. 6. 9.30 hod. Konsekrace Mons. Vlastimila Kročila, České Budějovice
- 14. 6. 10.00 hod. Biřmování, Chomutov
- 6. 6. 18.00 hod. Bennofest, Drážďany
- 17. 6. 16.00 hod. Noc kostelů, vyhodnocení, Litoměřice
- 18. 6. 10.00 hod. Formační den kněží a jáhnů, Litoměřice
- 19. 6. 18.00 hod. Biřmování, Mladá Boleslav
- 20. 6. 18.00 hod. 120 let od vysvěcení kostela, Libochovany
- 21. 6. 10.00 hod. Biřmování, Česká Lípa
- 25. 6. 9.00 hod. Celorepublikové setkání trvalých jáhnů, Hejnice
- 27. 6. 10.00 hod. Kněžské svěcení, Litoměřice
- 28. 6. 10.00 hod. Kněžské jubileum P. Josefa Faltejska, Dlouhý Most

Z díře P. Stanislava Příbyla CSSR

- 11. 6. 9.30 hod. Vikariátní konference krušnohorského vikariátu, Chomutov
- 13. 6. 9.30 hod. Biskupské svěcení Mons. Vlastimila Kročila, České Budějovice
- 22. 6. 7.00 hod. Celorepublikové setkání trvalých jáhnů, Hejnice
- 24. 6. 7.00 hod. Poutní zájezd s trvalými jáhny, Drážďany
- 27. 6. 10.00 hod. Kněžské svěcení, Litoměřice

Díře aktuálně na www.dltm.cz

Objednávky Zdislavy mailem na zdislava@dltm.cz

PŘEDPLATNÉ

Diecézní časopis Zdislava

- v roce 2015 vyjde deset čísel
- cena 1 ks je 20 Kč

Časopis si můžete buď předplatit, nebo zakoupit přímo u vás ve farnosti.

Pokud nás kontaktujete, zašleme vám požadované číslo poštou.

Objednávky:

- písemně na adrese Redakce Zdislava, Dómské náměstí 9, 412 88 Litoměřice
- e-mailem na zdislava@dltm.cz
- telefonicky na (+420) 416 707 535-6

PŘEDPLATNÉ

K textu na straně 16-17

110. výročí narození Štěpána kardinála Trochty

mše svatá a otevření muzea kardinála Trochty

Francova Lhota ■ 3. května 2015

Fotogalerie na www.dltm.cz ■ Foto: Jana Michálková

Zdislava – časopis litoměřické diecéze

Vydavatel: Biskupství litoměřické. Adresa redakce: Biskupství litoměřické - diecézní časopis Zdislava, Dómské náměstí 9/9, 412 88 Litoměřice (zdislava@dltm.cz).

Za obsah časopisu odpovídá P. Stanislav Příbyl (pribyl@dltm.cz). Redakce: Jana Michálková (michalkova@dltm.cz). Grafická úprava: Miroslav Zelenka.

Tisk: Tiskárna PRIMA, s. r. o. (zelenka@primatisk.net). Objednávky a distribuci zajišťuje Biskupství litoměřické (zdislava@dltm.cz), tel. (+420) 416 707 535-6

Nevyžádané příspěvky nevracíme. Redakce si vyhrazuje právo na zkrácení příspěvků. Registrace MKČR E7397. ISSN 1211-3042 © Biskupství litoměřické

Seslání Ducha svatého (Letnice)

vitráž okna kostela sv. Kateřiny Alexandrijské,
Nové Město pod Smrkem

